

Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt

Fra Ribe Amt bringer hvert år en liste over bøger og tidsskriftartikler vedrørende Ribe amt. Oversigten er udarbejdet i samarbejde med Centralbiblioteket i Esbjerg. Lokalhistorisk arkiv for Vejen kommune har velvilligt stillet sit edb-anlæg til redaktionens rådighed. Redaktionen vil være taknemlig for henvisninger i årets løb, der kan bidrage til at gøre listen så fuldstændig som mulig.

Til orientering skal anføres, at når der i litteraturlisten henvises til 1. Egnsbogen 1986, så er det Grindsted-Billund egnen, der tænkes på, 2. Lokalårbogen 1986, så er det Bramming kommune, der dækkes, og 3. Museumsavisen, så er det Holsted-Brørup-Vejen området, der omfattes af denne avis.

Historieformidling

Tidsskrifter

Egnsbogen 1986. Grindsted/Billund (med årets begivenheder 1985-86) (64 s., ill.).

Esbjerg Årbog 1986 (3. årg.), med set og sket 1985/86. (Red. af V. Bruhn, J. D. Rasmussen, P. Grinderslev og P. M. Nielsen. (96 s., ill.).

Folk og forskning 1986, 10. årg., 1-4. (64, 74, 80, 64 s., ill.). (Udg. af Universitetsforeningen for det sydlige og vestlige Jylland).

Fra Ribe Amt XXIII-III, 1986. (Red. af H. J. L. Larsen, J. Kusk og S. Manøe, udg. af Historisk Samfund for Ribe Amt, 235 s., ill.).

Lokalårbogen 1986 (med glimt fra året 1986). (Red. af F. Just, H. Benmouyal, K. Nielsen og K. Frøsig, udg. af Lokalhistorisk forening for Bramming kommune).

Museumsavisen, 1986, (7. årg.), 1-2. (Red. af A. Frandsen, S. Å. Knudsen og H. J. L. Larsen, udg. af Holsted, Brørup, Vejen Museumsforening, 32 s., ill.).

Ribe Stiftsbog 1986, (Red. af F. Bøss).

Vestjyder fortæller 1986. (Red. af K. J. Christensen, T. Clausen, V. A. Nielsen, H. Larsen og G. Skov) (112 s., ill.).

Museer

Esbjerg Museum. Landbrug: oldtid-nutid. (Esbjerg 1982, 28 bl., ill.).

Andet

Dragsbo, P., Lauenborg, M. Museerne ser på Ribe Amt (Fra Ribe Amt 1986, s. 530-543).

Eriksen, H. E.: Den 1. vestjyske historiedag. (Folk og forskning 1986, 1. s. 21-23).

Fra de lokalhistoriske arkivers arbejdsplads i Ribe amt i 1985. (Fra Ribe Amt 1986, s. 687-719)

Lokalhistorisk materiale, Esbjerg kommune. (Esbjerg 1986, 6 bind, ill.).

Lund, N. W.: Om kulturformidling – eller hvorfor beskæftige sig med historie? (Folk og forskning 1986, 1., s. 9-20).

Arkæologi

Hundebøll, L. M.: Oldtidsjern, stordrift af jernudvinding i Starup, c. år 200 e.Kr., (Tofterup, 1986, 54 s., ill.).

Jensen, S.: En lille viking rejste. (Skalk 5, 1986, s. 32).

Knudsen, S. Å.: Askovs jernalder. (Museumsavisen 2, s. 19-21).

Madsen, P. K.: Også små gryder –. (Fra Ribe Amt 1986, s. 544-553).

Rønne, P., Fattigmands sværd, (Skalk, 6, 1986, s. 13-15).

Besættelsestiden

Ipsen, L. G.: Flygtningelejre i Ribe amt efter 1945, III, (Fra Ribe Amt 1986, s. 625-642).

Quesel, P.: Skoleforhold i Nørre-Nebel under den tyske besættelse 1940-45, (Fra Ribe Amt 1986, s. 601-624).

Kongehuset

Bencard, M.: Skyttekongen i Varde, (Skalk 3, 1986, s. 16-17).

Fredning

Kjær, H.: Bevaringsfonden for Bramming kommune, (Lokalårbogen 1986, s. 42-44).

Pedersen, E. K.: Med Mozart og Wagner i forsamlingshuset, (Lokalårbogen 1986, s. 45-49).

Naturforhold

Forslag til fredning af Nørholm skov og tilstødende engarealer, (Ribe 1985, 6s., ill.).

Heder i Ribe amt, (Ribe amt 1986, 165 s., ill.).

Landskaberne: Kortlægning og beskrivelse samt oversigtlig vurdering, (Ribe amt 1985, 75 s., ill.).

Landskabsplan for Marbæk-området, (Esbjerg 1985, 69 s., ill.).

Landskabsplejeplan, (Ribe amt 1984).

Nielsen, N. S.: Vittrup Baun 1934-1984, (Vittrup 1984, 18 bl., ill.).

Thellesen, P. V.: Bramming som storkeby, (Lokalårbogen 1986, s. 87-96).

Retsvæsen

Toldvæsen

Jørgensen, P.: Et døgn i november, (Zise, Toldhistorisk Selskab, 1, 1986, s. 13-18).

Landbrug

Landsbyer

Adamsen, C.: Det ældste Veerst, (Museumsavisen, 2, s. 23-28).

Larsen, H. J. L.: Askov, en landsby og dens historie, (Museumsavisen, 2, s. 5-18).

Mulvad, S.: Seem sogn, (Fra Ribe Amt 1986, s. 643-665).

Strumann, I.: m.fl.: Sædding gennem 1000 år, (Bygd nr. 2, 1986, 32 s., ill.).

Gårdhistorie

Hertzum-Larsen, H.: Syn på ryttergods 1686, (1985, xxii+239 s.).

Husted, V. M.: Nutidsromantik, alvor og gammen på en gammel herregård, (Lokalårbogen 1986, s. 81-86).

Olesen, V.: Stårup gennem tiderne, (Lokalårbogen 1986, s. 59-67).

Udbye, K.: Træk fra min slægtes historie på Juellingsholm hovedgård, (Egnsbogen 1986, s. 8-11).

Andelsbevægelse

Nordenskov Mejeri: 100 års jubilæum, (Varde 1985, 20 s., ill.).

Plantager

Helles, F.: Jobskabelse i private

plantager i en midtjysk hederegion 1866-1929, (Bol og by 1986, 1, s. 116-132).

Andet

Autrup, J.: Landsbydreng og svend på valsen, (1986, 98 s., ill.).

Boesen, F.: Darum Engvandings-selskab, (Lokalårbogen 1986, s. 73-76).

Hvitved, J.: »Fælles Lergrav«, (Lokalårbogen 1986, s. 55-58).

Thomsen, H.: Glimt fra en svunden tid, (Vestjyder fortæller s. 82-85).

Industri og håndværk

Autrup, J.: Landsbydreng og svend på valsen, (1986, 98 s., ill.).

Panduro, A.: Fra bagbutik til stor-drift, (Esbjerg årbog 1986 s. 12-14).

Pedersen, O.: Et elværks historie, (Fra Ribe Amt 1986, s. 587-600).

Ribe Amts Mesterforening, 1. kreds, 1905-1985, (Ribe 1985, 32 s., ill.).

Walther, C. P.: Træpumper, (Lokalårbogen 1986, s. 71-72).

Handel og service

Bruhn, V. og Rasmussen, J. D.: Handel i hundrede år. Esbjerg Handelsstandsforening 1886-1986, (Esbjerg 1986, 97 s., ill.).

Bak, O.: Bramming fik et sygehjem, (Lokalårbogen 1986, s. 79-80).

Kulturelle forhold

Dialekter

Nyberg, M.: Om dialekten i Ribe amt, (Folk og forskning, 2, 1986, s. 38-44).

Kunst

Christiansen, A.: Esbjerg skulpturen, (Esbjerg årbog 1986 s. 49-51).

Steenholdt, N. J.: Af den gamle malers skitsebøger fra Fanø, (Fanø 1986, 96 s., ill.).

Sørensen, T.: Esbjerg før 1940 i malerkunst og farver: Historie og historier, (Esbjerg 1986, 512 s., ill.).

Østergaard, K. H.: Lineoleumssnit, (Holsted 1985, 62 s., ill.).

Arkitektur

Knudsen, S. Å.: Sønderskovgård. Restaureringen er begyndt, (Museumsavisen, 2, s. 31).

Nielsen, P. M.: Det store hvide hus, (Esbjerg årbog 1986 s. 34-38).

Rasmussen, A. K.: Nye tider – nye huse, (Esbjerg årbog 1986, s. 5-11).

Søndergaard, S. M.: Peder Holden Hansens huse og nogle af hans kollegers, (Kbhv. 1986, 119 s., ill.).

Søndergaard, S. M.: Markering af 100-året for bygmester Peder Holden Hansens død, (Fra Ribe Amt 1986, s. 666-669).

Borge

Knudsen, S. Å.: Skodborghus – en næsten glemt middelalderfæstning, (Museumsavisen, 1, s. 8-25).

Kirkehistorie

Kirkebygningen

Frandsen, A.: Kentauren, (Museumsavisen, 2, s. 4).

Graae, R.: Vester Vedsted kirke, Ribe herred, (Ribe Stiftsbog 1986, s. 110-125).

Nielsen A. B.: Kirken i Vesterhede, (Egnsbogen 1986, s. 33-39).

Riber Jensen, F., Carstensen, C.: Holsted kirke 1886-1986, (Holsted 1986, 42 s., ill.).

Gejstlige personer

Nielsen, I.: Den hellige Liufdag i Ribe, (Fromhed og verdslighed i

middelalder og renaissance. Festskrift til Thelma Jexlev s. 1-8), (Odense 1985).

Kirkelige bevægelser

Madsen, E.: Løvlund Missionshus, (Egnsbogen 1986, s. 22-26).

Gravminder

Jørgensen, N. H.: Kirkegårde i Varde – og lidt om en ny lov, (Ribe Stiftsbog 1986, s. 99-109).

Uddannelse og skole

Andrup, H.: Historisk beretning om det, der ikke er sket, (Folk og forskning, 2, 1986, s. 48-55).

Hennelund, B.: Hvordan oplevede den første student fra Grindsted gymnasium sin gymnasietid, og hvordan er det gået hende siden, (Egnsbogen 1986, s. 40-44).

Holm, P.: Vestjysk Musikonservatorium i 40 år, (Esbjerg årbog 1986, s. 18-21).

Jensen, I.: Vejrup skoles udvikling fra 1909 til 1972, (Lokalårbogen 1986, s. 97-99).

Madsen, Sv. Å.: Stationsskolens 100 års jubilæum, (Holsted 1986, 31 s., ill.).

Petersen, N. C.: Et egnsuniversitet? (Folk og forskning, 2, 1986, s. 56-59).

Quesel, P.: Skoleforhold i Nørre-Nebel under den tyske besættelse 1940-45, (Fra Ribe Amt 1986, s. 601-624).

Skt. Nikolaj Skole. 22. august 1905-1985, (Esbjerg, 1985, 32 s., ill.).

Sløjdlæreruddannelse gennem 100 år. Askov 1886-Esbjerg 1986, (Esbjerg 1986, 80 s., ill.).

Sørensen, F.: En vestjysk friskole og dens forhistorie, (Fra Ribe Amt 1986, s. 554-586).

Toft, P.: Grindsted gymnasium 25 år, (Egnsbogen 1986, s. 27-32).

Folkekultur

Foreningsliv

Askov Bylaug gennem 100 år. 1886-1986, (Vejen 1986, 83 s., ill.).

Bak, O.: Et 100 års minde, (Lokalårbogen 1986, s. 77-78).

Bregnballe, F.: Erindringer om Universitetsklubben i Ribe, (Folk og forskning 1986, 4, s. 34-45).

50 års jubilæum. Svømmeklubben »Esbjerg«, 21. august 1935-1985, (Esbjerg, 1985, 42 s., ill.).

Loge nr. 20, Holger Danske, I.O.O.F., Esbjerg, 100 år, (Esbjerg 1986, 28 s., ill.).

Tarp Boldklub 1936-1986, (Tarp 1986, 47 s., ill.).

Termansen, J.: Om Universitetsklubben i Ribe og tegningerne i Regionsudvalgets hæfter fra 1964 til 1969, (Folk og forskning 1986, 4, s. 30-33).

Tjæreborg Idrætsforening 1910-1985, (Tjæreborg 1985, 83 s., ill.).

Forsamlingshuse

Bruhn, V.: Et hus i Jerne, (Esbjerg 1986, 46 s., ill.).

Føvling Forsamlingshus 1902-1982, (Holsted 1985, 48 s., ill.).

Sagn og overtro

Jensen, H. E.: Det trebundne skel, (Museumsavisen, 1, s. 26-27).

Thuborg, A.: Den kloge kone i Knoldeflod, (Vestjyder fortæller s. 106-112).

Tørnsø, K.: Djævletro og folke-magi, (Århus 1986, 166 s., ill.).

Udvandrerhistorie

Gørding, N.: Fra marsken til prærien, (Esbjerg 1986, 64 s., ill.).

Jensen, J. A.: Esbjergenser-canadisk rejsekonge, (Esbjerg årbog 1986, s. 44-48).

Politisk historie

Bruhn, V.: En højborg for Venstre, (Esbjerg 1986, 56 s., ill.).

Just, F.: De første Venstreforeninger, (Lokalårbogen 1986, s. 50-54).

Sørensen, C.: Venstre i 100 år. Grindstedkredsen 1885-1985, (Esbjerg 1985, 128 s., ill.).

Personalhistorie

Ager, A., Gørding, Ager, A.: »Hjowdreng« i Stårup. (Lokalårbogen 1986, s. 68-70).

Andreasen, A., Varde. Andreasen, A.: Livet i Varde præstegård 1936-1944, som jeg oplevede det! (Vestjyder fortæller s. 66-71).

Astrup, Magne, Esbjerg. Astrup, M.: Barn i Esbjerg (1914-1926). (Fra Ribe Amt 1986, s. 509-529).

Astrup, Jes. Astrup, J.: Landsbydreng og svend på valse. (1986, 98 s., ill.).

Bjelke, G., Esbjerg. Bjelke, G.: Esbjergpige på valse. (Vestjyder fortæller s. 7-60).

Borch, S., Esbjerg. Borch, S.: En Esbjergdreng fortæller. (Esbjerg 1986, 68 s., ill.).

Dybdahl Pedersen, S, Brørup. Zenius, M.: Harbjerg gennem tiderne: en mand og hans livsværk. (Brørup 1985, 120 s., ill.).

Engelbrecht, Grethe, Grindsted. Engelbrecht, G.: Brudstykker fra mit liv. (Egnsbogen 1986, s. 17-21).

Frederiksen, E., Grindsted. Frederiksen, E.: Grindsted erindringer. (Egnsbogen 1986, s. 3-7).

Gørding, N. H. Gørding, N.: Fra marsken til prærien. (Esbjerg 1986).

- Hennelund, B., Grindsted.* Hennelund, B.: Hvordan oplevede den første student fra Grindsted gymnasium sin gymnasietid, og hvordan er det gået hende siden. (Egnsbogen 1986, s. 40-44).
- Holck, K. Ø. Esbjerg.* Holch, M.: K. Ø. Holck, landets sidste kgl. borgmester. (Kbhv., 1986, 200 s., ill.).
- Jensen, J. A., Esbjerg.* Jensen, J. A.: Esbjergenser-canadisk rejsekonge. (Esbjerg Årbog 1986, s. 44-48).
- Kvist, Jens, Varde.* Kvist, J.: Barn i Varde præstegård i 1950'erne. (Vestjyder fortæller s. 72-81).
- Lauridsen, Marius, Vorbasse.* Lauridsen, M.: Minder og meninger. (Lohse 1986, 119 s., ill.).
- Lilleør, N. C., Grimstrup.* Lilleør, N. C.: Fortællinger fra Vestjylland, en landsby i krig, huse ved havet. (Herning 1985, 138 s., ill.).
- Lilleør, N. C., Grimstrup.* Lilleør, N. C.: Skolen. (Vestjyder fortæller s. 61-65).
- Liufdag, Ribe.* Nielsen, I.: Den helige Liufdag i Ribe. (Fromhed og verdslighed i middelalder og renaissance. Festskrift til Thelma Jexlev s. 1-8). (Odense 1985).
- Perch, Peer, Esbjerg.* Bertelsen, S.: Peer Perch – eventyrer og vovehals. (Esbjerg årbog 1986 s. 15-17).
- Quesel, P., Nr. Nebel.* Quesel, P.: Skoleforhold i Nørre-Nebel under den tyske besættelse 1940-45. (Fra Ribe Amt 1986, s. 601-624).
- Raunkjær, M. H., Ølgod.* Raunkjær, M. H.: Fortæl om hjemml (Ølgod 1986, 61 s., ill.).
- Schmidt, Palle, Esbjerg.* Haldan, E.: Palle Schmidt – et menneskeligt kraftværk. (Esbjerg årbog 1986, s. 39-43).
- Sørensen-slægten, Strellev.* Efterkomere efter kaptajn Jens Sørensen, Strellev, 1773-1986. (Nr. Nebel 1986, 276 s., ill.).
- Sørensen, F., Oksbøl.* Sørensen, F.: En vestjysk friskole og dens forhistorie. (Fra Ribe Amt 1986, s. 554-586).
- Udbye-slægten, Juellingsholm.* Udbye, K.: Træk fra min slægts historie på Juellingsholm hovedgård. (Egnsbogen 1986, s. 8-11).
- Østergaard, K. H., Holsted.* Østergaard, K. H.: Lineoliumssnit. (Holsted, 1985, 62 s., ill.).
- Ribe amt eller dele deraf**
- Andrup, H.:* Historisk beretning om det, der ikke er sket. (Folk og forskning, 2, 1986, s. 48-55).
- Autrup, J.:* Landsbydreng og svend på valsen, (1986, 98 s., ill.).
- Bruhn, V.:* En højborg for Venstre. (Esbjerg 1986, 56 s., ill.).
- Dragsbo, P., Lauenborg, M.:* Museerne ser på Ribe Amt. (Fra Ribe Amt 1986, s. 530-543).
- Egnsbogen 1986.* Grindsted/Bilund. (Med årets begivenheder 1985-86) (64 s., ill.).
- Folk og forskning 1986, 10. årg., 1-4.* (64, 74, 80, 64 s., ill). (Udg. af Universitetsforeningen for det sydlige og vestlige Jylland).
- Fra de lokalhistoriske arkivers arbejdsplads i Ribe Amt i 1985.* (Fra Ribe Amt 1986, s. 687-719).
- Fra Ribe Amt XXIII-III, 1986.* (Red. af H. J. L. Larsen, J. Kusk og S. Manøe, udg. af Historisk Samfund for Ribe Amt, 235 s., ill.).
- Gørding, N.:* Fra marsken til prærien. (Esbjerg 1986, 64 s., ill.).
- Heder i Ribe amt.* (Ribe amt 1986, 165 s., ill.).
- Helles, F.:* Jobskabelse i private plantager i en midtjysk hederegion 1966-1929. (Bol og by 1986, 1, s. 116-132).
- Hertzum-Larsen, H.:* syn på ryttergods 1686. (1985, xxii+239 s.).
- Jensen, H. E.:* Det trebundne skel. (Museumsavisen, 1, s. 26-27).
- Just, F.:* Hvad er Ribe amt? (Folk og forskning, 2, 1986, s. 20-30).
- Landskaberne: kortlægning og beskrivelse samt oversigtlig vurdering.* (Ribe amt 1985, 75 s., ill.).
- Landskabsplejeplan.* (Ribe amt 1984).
- Lilleør, N. C.:* Fortællinger fra Vestjylland, en landsby i krig, huse ved havet. (Herning 1985, 138 s., ill.).
- Museumsavisen, 1986, (7. årg.), 1-2.* (Red. af A. Frandsen, S. Å. Knudsen og H. J. L. Larsen, udg. af Holsted, Brørup, Vejen Museumsforening, 32, 32 s., ill.).
- Nyberg, M.:* Om dialekten i Ribe amt. (Folk og forskning, 2, 1986, s. 38-44).
- Petersen, N. C.:* Et egnsuniversitet? (Folk og forskning, 2, 1986, s. 56-59).
- Ribe Amts Mesterforening, 1. kreds, 1905-1985.* (Ribe 1985, 32 s., ill.).
- Ribe Stiftsbog 1986.* (Red. af F. Bøss).
- Søndergaard, S. M.:* Peder Holden Hansens huse og nogle af hans kollegers. (Kbhv. 1986, 119 s., ill.).
- Sørensen, C.:* Venstre i 100 år. Grindstedkredsen 1885-1985. (Esbjerg 1985, 128 s., ill.).
- Tørnso, K.:* Djævletro og folke-magi. (Århus 1986, 166 s., ill.).
- Vestjyder fortæller 1986.* (Red. af K. J. Christensen, T. Clausen, V. A. Nielsen, H. Larsen og G. Skov). (112 s., ill.).

Kommuner – sogne

(alfabetisk efter kommune)

Billund kommune

Vorbasse sogn

Lauridsen, M.: Minder og meninger. (Lohse 1986, 119 s., ill.).

Blåbjerg kommune

Nr. Nebel sogn

Quesel, P.: Skoleforhold i Nørre-Nebel under den tyske besættelse 1940-45. (Fra Ribe Amt 1986, s. 601-624).

Blåvandshuk kommune

Aal sogn

Sørensen, F.: En vestjysk friskole og dens forhistorie. (Fra Ribe Amt 1986, s. 554-586).

Oksby sogn

Ipsen, L. G.: Flygtningelejre i Ribe amt efter 1945, III. (Fra Ribe Amt 1986, s. 625-642).

Bramming kommune

Just, F.: De første Venstreforeninger. (Lokalårbogen 1986, s. 50-54).

Kjær, H.: Bevaringsfonden for Bramming kommune. (Lokalårbogen 1986, s. 42-44).

Lokalårbogen 1986. (Med glimt fra året 1986). (Red. af F. Just, H. Benmouyal, K. Nielsen og K. Frøsig, udg. af Lokalhistorisk forening for Bramming kommune.).

Thellesen, P. V.: Bramming som storkeby. (Lokalårbogen 1986, s. 87-96).

Bramming sogn

Bak, O.: Et 100 års minde. (Lokalårbogen 1986, s. 77-78).

Bak, O.: Bramming fik et sygehjem. (Lokalårbogen 1986, s. 79-80).

Husted, V. M.: Nutidsromantik, alvor og gammen på en gammel herregård. (Lokalårbogen 1986, s. 81-86).

Darum sogn

Boesen, F.: Darum Engvandingselskab. (Lokalårbogen 1986, s. 73-76).

Gørding sogn

Ager, A.: »Hjowrdreng« i Stårup. (Lokalårbogen 1986, s. 68-70).

Olesen, V.: Stårup gennem tiderne. (Lokalårbogen 1986, s. 59-67).

Pedersen, E. K.: Med Mozart og Wagner i forsamlingshuset. (Lokalårbogen 1986, s. 45-49).

Walther, C. P.: Træpumper. (Lokalårbogen 1986, s. 71-72).

Hunderup sogn

Hvitved, J.: »Fælles Lergrav«. (Lokalårbogen 1986, s. 55-58).

Vejrup sogn

Jensen, I.: Vejrup skoles udvikling fra 1909 til 1972. (Lokalårbogen 1986, s. 97-99).

Vr. Nykirke sogn

Hansen, L.: Luftfotografi af Endrup ca. 1950. (Lokalårbogen 1986, s. 100-101).

Brørup kommune

Folding sogn

Knudsen, S. Å.: Sønderkovgård. Restaureringen er begyndt. (Museumsavisen 2, s. 31).

Zenius, M.: Harbjerg gennem tiderne: En mand og hans livsværk. (Brørup 1985, 120 s., ill.).

Lindknud sogn og kirkedistrikt

Nielsen, N. S.: Vittrup Baun 1934-1984. (Vittrup 1984, 18 bl., ill.).

Esbjerg kommune

Borch, S.: En Esbjergdreng fortæller. (Esbjerg 1986, 68 s., ill.).

Bruhn, V. og Rasmussen, J. D.: Handel i hundrede år. Esbjerg Handelsstandsforening 1886-1986. (Esbjerg 1986, 97 s., ill.).

Esbjerg Museum. Landbrug: Oldtid-nutid. (Esbjerg 1982, 28 bl., ill.).

Esbjerg Årbog 1986 (3. årg.), med set og sket 1985/86. (Red. af V. Bruhn, J. D. Rasmussen, P. Grinderslev og P. M. Nielsen. (96 s., ill.).

Jensen, J. A.: Esbjergenser-cana-disk rejsekonge. (Esbjerg årbog 1986 s. 44-48).

Jørgensen, P.: Et døgn i november. (Zise, Toldhistorisk Selskab, nr. 1, 1986, s. 13-18).

Lokalhistorisk materiale, Esbjerg kommune med samtlige sogne. (Esbjerg 1986, 6 bind, ill.).

Sløjdlæreruddannelse gennem 100 år. Askov 1886-Esbjerg 1986. (Esbjerg 1986, 80 s., ill.).

Sørensen, T.: Esbjerg før 1940 i malerkunst og farver: Historie og historier. (Esbjerg 1986, 512 s., ill.).

Bryndum sogn

Panduro, A.: Fra bagbutik til stor-drift. (Esbjerg årbog 1986 s. 12-14).

Tarp Boldklub 1936-1986. (Tarp 1986, 47 s., ill.).

Esbjerg kobstad

Astrup, M.: Barn i Esbjerg (1914-1926). (Fra Ribe Amt 1986, s. 509-529).

Bertelsen, S.: Peer Perch – eventyrer og vovehals. (Esbjerg årbog 1986 s. 15-17).

Bjelke, G.: Esbjergpige på valsen. (Vestjyder fortæller s. 7-60).

Bruhn, V.: Esbjerg sogneråd og gadenavne. (Esbjerg årbog 1986 s. 22-27).

Christiansen, A.: Esbjerg skulpturen. (Esbjerg årbog 1986 s. 49-51).

Haldan, E.: Palle Schmidt – et menneskeligt kraftværk. (Esbjerg årbog 1986 s. 39-43).

50 års jubilæum. Svømmeklubben »Esbjerg«, 21. august 1935-1985. (Esbjerg, 1985, 42 s., ill.).

Holch, M.: K. Ø. Holck, landets sidste kgl. borgmester. (Kbhv., 1986, 200 s., ill.).

Holm, P.: Vestjysk Musikkonserveratorium i 40 år. (Esbjerg årbog 1986 s. 18-21).

Loge nr. 20, Holger Danske, I.O.O.F., Esbjerg, 100 år. (Esbjerg 1986, 28 s., ill.).

Nielsen, P. M.: Det store hvide hus. (Esbjerg årbog 1986 s. 34-38).

Rasmussen, A. K.: Nye tider – nye huse. (Esbjerg årbog 1986 s. 5-11).

Skt. Nikolaj Skole. 22. august 1905-1985. (Esbjerg, 1985, 32 s., ill.).

Hostrup sogn

Landskabsplan for Marbæk-området. (Esbjerg 1985, 69 s., ill.).

Jerne sogn

Bruhn, V.: Et hus i Jerne. (Esbjerg 1986, 46 s., ill.).

Sædden sogn

Strumann, I., m.fl.: Sædding gennem 1000 år. (Bygd nr. 2, 1986, 32 s., ill.).

Tjæreborg sogn

Kusk, J.: Fra sognekommune til storkommune. (Esbjerg årbog 1986 s. 28-33).

Tjæreborg Idrætsforening 1910-1985. (Tjæreborg 1985, 83 s., ill.).

Fanø kommune

Nordby sogn

Steenholdt, N. J.: Af den gamle malers skitsebøger fra Fanø. (Fanø 1986, 96 s., ill.).

Grindsted kommune

Hennelund, B.: Hvordan oplevede den første student fra Grindsted gymnasium sin gymnasietid, og hvordan er det gået hende siden. (Egnsbogen 1986, s. 40-44).

Grene sogn

Madsen, E.: Løvlund Missionshus. (Egnsbogen 1986, s. 22-26).

Grindsted sogn

Engelbrecht, G.: Brudstykker fra mit liv. (Egnsbogen 1986, s. 17-21).

Frederiksen, E.: Grindsted erindringer. (Egnsbogen 1986, s. 3-7).

K. G. jubilæumsskrift. (Grindsted, 1985, 52 s., ill.).

Toft, P.: Grindsted gymnasium 25 år. (Egnsbogen 1986, s. 27-32).

Hejnsvig sogn

Nielsen, A. B.: Kirken i Vesterhede. (Egnsbogen 1986, s. 33-39).

Sdr. Omme sogn

Udbye, K.: Træk fra min slægts historie på Juellingsholm hovedgård. (Egnsbogen 1986, s. 8-11).

Helle kommune

Grimstrup sogn

Lilleør, N. C.: Skolen. (Vestjyder fortæller s. 61-65).

Thuborg, A.: Den kloge kone i Knoldeflod. (Vestjyder fortæller s. 106-112).

Vr. Starup sogn

Hundebøll, L. M.: Oldtidsjern,

stordrift af jernudvinding i Starup, c. år 200 e.Kr. (Tofterup, 1986, 54 s., ill.).

Holsted kommune

Føvling sogn

Føvling Forsamlingshus 1902-1982. (Holsted 1985, 48 s., ill.).

Rønne, P.: Fattigmands sværd. (Skalk, 6, 1986, s. 13-15).

Holsted sogn

Madsen, Sv. Å.: Stationsskolens 100 års jubilæum. (Holsted 1986, 31 s., ill.).

Riber Jensen, F., Carstensen, C.: Holsted kirke 1886-1986. (Holsted 1986, 42 s., ill.).

Østergaard, K. H.: Lineoliumssnit. (Holsted, 1985, 62 s., ill.).

Åstrup sogn

Pedersen, O.: Et elværks historie. (Fra Ribe Amt 1986, s. 587-600).

Ribe kommune

Ribe købstad

Bregnballe, F.: Erindringer om Universitetsklubben i Ribe. (Folk og forskning 1986, 4, s. 34-45).

Jensen, S.: En lille viking rejste. (Skalk 5, 1986, s. 32).

Kinch, J.: Ribe bys historie 1-2. (Århus 1985, genoptryk, 1613 s.).

Nielsen, I.: Den hellige Liufdag i Ribe. (Fromhed og verdslighed i middelalder og renaissance. Festskrift til Thelma Jexlev s. 1-8). Odense 1985.

Termansen, J.: Om Universitetsklubben i Ribe og tegningerne i Regionsudvalgets hæfter fra 1964 til 1969. (Folk og forskning 1986, 4, s. 30-33).

Seem sogn

Mulvad, S.: Seem sogn. (Fra Ribe Amt 1986, s. 643-665).

V. Vedsted sogn

Graae, R.: Vester Vedsted kirke, Ribe herred. (Ribe Stiftsbog 1986, s. 110-125).

Madsen, P. K.: Også små gryder -. (Fra Ribe Amt 1986, s. 544-553).

Varde kommune

Torstrup sogn

Forslag til fredning af Nørholm skov og tilstødende engarealer. (Ribe 1985, 6 s., ill.).

Varde købstad

Andreasen, A.: Livet i Varde præstegård 1936-1944, som jeg oplevede det. (Vestjyder fortæller s. 66-71).

Bencard, M.: Skyttekongen i Varde. (Skalk 3, 1986, s. 16-17).

Jørgensen, N. H.: Kirkegårde i Varde - og lidt om en ny lov. (Ribe Stiftsbog 1986, s. 99-109).

Kvist, J.: Barn i Varde præstegård

i 1950'erne. (Vestjyder fortæller s. 72-81).

Thomsen, H.: Glimt fra en svunden tid. (Vestjyder fortæller s. 82-85).

Vejen kommune

Malt sogn

Askov Bylaug gennem 100 år. 1886-1986. (Vejen 1986, 83 s., ill.).

Frandsen, A.: Kentauren. (Museumsavisen, 2, s. 4).

Knudsen, S. Å.: Askovs jernalder. (Museumsavisen 2, s. 19-21).

Larsen, H. J. L.: Askov, en landsby og dens historie. (Museumsavisen, 2, s. 5-18).

Nielsen, P.: Fører over Askov og Omegn. (Vejen, 1942/1985, 23 s., ill.).

Veerst sogn

Adamsen, C.: Det ældste Veerst. (Museumsavisen, 2, s. 23-28).

Vejen sogn

Knudsen, S. Å.: Skodborghus - en næsten glemt middelalderfæstning. (Museumsavisen, 1. s. 8-25).

Ølgod kommune

Strellev sogn

Efterkommere efter kaptajn Jens Sørensen, Strellev, 1773-1986. (Nr. Nebel 1986, 276 s., ill.).

Tistrup sogn

Søndergaard, S. M.: Markering af 100-året for bygmester Peder Holden Hansens død. (Fra Ribe Amt 1986, s. 666-669).

Ølgod sogn

Manø, S.: Da Ølgod blev by. (Ølgod 1986, 75 s., ill.).

Raunkjær, M. H.: Fortæl om hjemm! (Ølgod 1986, 61 s., ill.).

H. K. Kristensen-prisen 1987

Prisoverrækkelse til Miniby i Varde

Historien – og herunder også lokalhistorien – byder sine dyrkere mange glæder. Glæden ved at dykke ned i et begivenhedsforløb, glæden ved at finde ud af noget, at erfare noget, at finde sammenhæng i noget der tilsyneladende var tilfældigt og planløst, men viste sig at være det modsatte, når de historiske brikker var lagt på plads.

Når man selv har glæder vil man gerne dele dem med andre – det er et af de smukke træk ved den menneskelige natur. Men det er svært at dele glæden ved det historiske arbejde for det er svært at formidle historie. Hyppigst sker det gennem bøger, og det skrevne ord er i en god forfatters hånd et godt instrument for den der vil formidle. Det talte ord er måske endnu bedre, for den historiske fortælling er jo i pagt med selve historiens væsen: at fortælle. Den der har givet navn til den lokalhistoriske pris vi overrækker her, var en formidler der kunne fortælle, så mange fik lov at dele hans glæde over historien. Vore museer har i de seneste år gjort en stor indsats for at deres samlinger på en levende og instruktiv måde kunne fortælle de besøgende noget vigtigt og vedkommende, og der er grund til at rose museerne for deres anstrengelser for at formidle viden til deres gæster. Men alle – forfatteren, fortælleren, museumsmanden – ved at formidlingens kunst er svær.

Så vidt det er os bekendt er ideen til Miniby født hos skorstensfejermester Jens B. Lønborg, og det var i Håndværkerforeningen ideen blev realiseret. Ingen kunne vel dengang, da man begyndte med modellen af Sct. Nicolai kirke, ane at dette skulle

udvikle sig til en Miniby – en stor Miniby kunne man fristes til at sige. Men ved et samarbejde mellem Varde kommune, interesserede arkitekter og engagerende pensionister voksede byen, først med nogle få huse, siden med en halv snes om året. Nu ligger her et voksent Varde som en levende, aktiv by, og et lille Varde som en model af byen for 150-200 år siden, opstået ved et lykkeligt samvirke mellem kommune og aktive amatører. Den faglige stolthed som karakteriserer den gode håndværker, går igen i Miniby og gør den sammen med den historiske korrekthed til andet og mere end en turistattraktion. Det gør Miniby til historisk formidling – utraditionel, spændende, tredimensionel og trestjernet.

Miniby i Varde er et lokalhistorisk initiativ der på fuldgyltig vis opfylder fundatsens bestemmelser om at faglig dygtighed skal forenes med folkelig formidling.

Formanden for Historisk Samsfund for Ribe Amt, Verner Bruhn, overrækker H. K. Kristensen-prisen til formanden for teknisk udvalg i Varde, Kristen Johs. Christensen, der modtog prisen på minibyens vegne. (Foto: Rene Hollmann).

Foreningens virksomhed

Der er i beretningsperioden afholdt følgende arrangementer:

Årsmødet i marts 1986 fandt sted i Nordenskov. Ved generalforsamlingen genvalgte Agner Frandsen, Søren Manøe og Busk Jensen. Efter generalforsamlingen talte rigsantikvar Olaf Olsen om »Hvornår blev Danmark et rige – og hvorfor« og lederen af Øse sognearkiv Johs. Madsen, fortalte træk fra Nordenskov gennem 100 år. Knap 150 mennesker deltog i mødet.

Den årlige **udflugt** – som sædvanlig veltilrettelagt af vort turudvalg, Johs. G. Hansen og Busk Jensen, foregik den 15. juni. Målet var Haderslev, hvor Slesvigske Fodregiments mindestuer på kasernen, Haderslev museum og domkirken var hovedpunkterne i besøget. Som sædvanlig var omkring 100 medlemmer med på turen.

Historisk Søndag var tilrettelagt i samarbejde med Toldhistorisk Selskab og foregik på Esbjerg havn, hvor Vestkraft, den gamle og den nye toldbod og en sejltur i den gamle havn var dele af programmet. Vejret var ikke godt, men det var interessen – omkring 150 deltog i arrangementet.

Efterårs mødet var lagt til Lønne hvor Søren Manøe fortalt i kirken, og hvor vi bagefter var gæster hos Charlotte og Poul Erik Søe på Lønne højskole. Tilslutningen sprængte alle rammer, men det lykkedes dog at finde husly til alle på skolen.

FRA RIBE AMT udkom planmæssigt i september for 83. gang. Denne årbog var den første vor redaktør Hans Jørgen Larsen havde hele ansvaret for, og han har fuldt ud indfriet de forventninger vi havde. Der arbejdes i øjeblikket med at modernisere årbogens layout og gøre skriften lidt større og klarere. Resultatet vil ses til september og næste år kan vi få kommentarer til den nye årbog. Indholdet vil dog stadig være det samme: kvalitet, varieret i indhold, tidsperioder og repræsenterende alle dele af amtet.

Arkitekt Steffen Søndergård, Vejen, udgav Foreningen til gamle Bygningers Bevarelse en smuk bog om bygmester Peder Holden Hansen, hvis huse stadig kan ses især i amtets østlige del. Gennem en aftale med foreningen kan vi tilbyde vore medlemmer denne bog.

Af egne udgivelser har året budt på to. Sig. Borchs **En Esbjergdreng fortæller** om at være typograflærling i

20'erne, og Jes Austruks **Landsbydreng og svend på valsen**, der blev udsendt samtidig, og dermed lagde vi et stykke socialhistorie frem om livet på landet for 100 år siden, set med en fattig drengs øjne.

Af foreningens mange gøremål i øvrigt skal jeg nævne tre:

Vi er repræsenteret sammen med andre foreninger i **Stavnsbåndsudvalget for Ribe amt**. Der planlægges aktiviteter i 200-året for stavnsbåndet og de øvrige landboreformer næste år, bl.a. udstilling på amtets museer, en vandrestilling til skoler, biblioteker m.v. – foredrag og møder og en indsats for at tage emnet op i skolerne. Også vores årbog vil næste år bære præg af jubilæumsåret, og forhåbentlig vil der finde arrangementer sted over hele amtet.

Dernæst vil jeg nævne arbejdet med indsamling af oplysninger om amtets **flygtningelejre** som oberstløjtnant L. G. Ipsen, Oksbøl, fortsætter. Det er uhyre vigtigt at disse oplysninger samles ind og vi har allerede fået meget nyt at vide herom. Medlemmerne har kunnet følge undersøgelserne igennem årbogens artikler. Vi er Ipsen tak skyldig for hans store arbejde, og resultaterne bør på en eller anden måde udgives når arbejdet er tilendebragt.

Den tredje aktivitet, jeg vil nævne, er et nyt projekt som vi længe har talt om. Vi vil gerne, mens tid er, samle oplysninger ind om **gamle begravelseskikke** i amtet: døderingning, pyntning, udsyngning, begravelseskaffe osv. Det tager vi fat på nu, idet pastor em. A. M. Futtrup har lovet at samle ind, interviewe tidligere gravere og degne, præster og andre. Vi glæder os over at få dette arbejde sat i gang og venter spændt på resultaterne.

Som sædvanlig har vi på en række områder haft samarbejde med forskellige foreninger, arkiver, museer o.l. Jeg har nævnt Toldhistorisk Selskab som også inviterede vore medlemmer i Esbjerg til foredrag den 12. februar. Jes Avtrupps fattigbarns-erindringer blev udgivet i samarbejde med det lokalhistoriske arkiv i Fåborg, og vi er blevet bedt om at hjælpe her og støtte der med råd og vejledning. Det er en kontakt, vi sætter pris på, og som vi føler er en del af vort arbejde. Vi er også glade for, at lokale myndigheder beder os om at udtale os i den ene eller den anden sag. Vi opfatter det som en anerkendelse af vort lokalhistoriske arbejde.

Efter årsmødets officielle del siger Søren Manøe på Historisk Samfunds vegne Verner Bruhn tak for de mange års arbejde i Historisk Samfund for Ribe Amt. (Foto: Ugeavisen Varde).

Vort arbejdsfelt er således stadig bredt og stadig mere omfattende. Til gengæld er vore arbejdsbetingelser vanskelige. Alt foreningsarbejde er frivilligt og der bliver trukket store vekslers på fritiden. Desværre går alt for megen tid med at finde økonomisk dækning til aktiviteterne. Det vil om lidt af forretningsførerens beretning fremgå, at vi skal forhøje vort kontingent, og ved de sidste møder har medlemmerne også betalt mere i entre. Når udgifterne stiger, må medlemmerne betale noget mere, og det er der naturligvis ræson i. Men store dele af det arbejde vi gør, er en kulturhisto-

risk indsats, som ikke kan løbe rundt økonomisk lige så lidt som et museum, et bibliotek eller et arkiv kan. Både Ribe amt og kommunerne yder os en årlig støtte som vi er taknemmelige for. Vi får også et tilskud fra den del af tipsmidlerne som kulturministeriet råder over. Nu kan man godt undre sig over, at kulturpolitik skal være afhængig af, hvor mange der tipper i fodbold, men lad det nu være. Jeg føler det mere mærkeligt at staten giver os 7.000 kr. og til gengæld tager den ca. 22.000 kr. i moms af foreningens årbogsudgifter. Årbogen er jo ikke en vare, der er i handelen, men en foreningsudgivelse, som medlemmerne betaler gennem deres kontingent. Sagt på en anden måde: af de 75 kr. medlemmerne betaler i kontingent tager kulturministerens kollega i skatteministeriet 16,50 kr. – og når vi sætter kontingentet op, får skatteministeren mere i kassen. Det er svært at se det kulturpolitiske fremsyn i denne ordning. Det er forhold der er blevet peget på, men hidtil uden noget resultat. Derfor må vi appellere til at alle medvirker til at skaffe os flere medlemmer, så vi får flere indtægter. Ind imellem synes man også at de store erhvervsvirksomheder kunne tænke mere utraditionelt. Jeg under gerne både fodboldlandsholdet og damehåndboldholdet deres støtte, men somme tider kan jeg undre mig over, hvorfor det ikke er fint at være sponsor for kultur, men kun for sport. Det skulle ikke genere mig at der bag på en årbog stod trykt: Dette års FRA RIBE AMT er skænket af Vestjyske Slagterier eller Tjæreborg Rejser.

Disse lidt pessimistiske overvejelser er ikke udtryk for stemningen eller arbejdsglæden i Historisk Samfund, men tanker en formand af og til gør sig. Vi arbejder både glad og optimistisk med at udbrede kendskabet til lokalhistorien i Ribe amt, og vi gør det, fordi vi føler det er vigtigt, og det skal gøres.

Regnskab for året 1986

INDTÆGTER

Kontingent		94.875,00
Tilskud:		
Tipsmidlerne	6.800,00	
Ribe Amt	11.000,00	
Kommunetilskud	11.800,00	
Pengeinstitutter m.fl.	4.400,00	34.000,00
Renter		1.505,22
Foreningsindtægter i alt		130.380,22
Bogsalg:		
Indgået ved salg		69.737,38
Tilskud til bogudgivelser		5.000,00
		<u>205.117,60</u>

UDGIFTER

Lønninger		9.963,97
Bestyrelsesmøder		3.102,32
Kontorholdsudgifter (telefon, kuverter, kontorartikler, tryksager)		1.437,64
Porto		14.313,35
Tidsskrifter, kontingenter, møder		6.669,60
Andre udgifter		541,95
Medlemsmøder, udflugter		3.924,70
Udgivelse af Årbog 1986		101.889,94
Foreningsudgifter i alt		141.843,47
Bogsalg:		
Lønninger		5.845,73
Kontorholdsudgifter		12.260,39
Porto		12.801,70
Andre udgifter		598,02
Udgivelsesudgifter, herunder trykning		34.305,34
		<u>207.654,65</u>
Årets underskud		2.537,05
		<u>205.117,60</u>

Status pr. 31.12.1986

Kassebeholdning pr. 31.12.1986:

Saldo 1.1.1986	29.530,34	
Formindsket i 1986	1.970,50	27.559,84

Boglagerets værdi pr. 31.12.1986:

Værdi 1.1.1986	91.848,28	
Nedbragt ved udsalg	50.000,00	41.848,28

K. og T. Thomsens Mindelegat

12.700,00

82.108,12

Fond (gravminder, mindesten)

1.210,55

Skyldig moms

360,00

Anden gæld (foreningsregistranten)

5.264,00

Foreningens egenkapital pr. 31.12.1986:

Saldo 1.1.1986

127.810,62

Boglagerets værdi formindsket

50.000,00

77.810,62

Underskud i 1986

2.537,05

75.273,57

82.108,12

Foranstående regnskab er revideret, kassebeholdningens tilstedeværelse konstateret.

Esbjerg, den 26.1.1987.

Chr. Almhede

Jens Kusk

Nye medlemmer

Andrup: Jens Kvist, *Ansager:* Ejvind C. Jensen, Axel W. Olsen. *Brørup:* Historisk Arkiv, S. Å. Knudsen, Poula M. Pedersen. *Darum:* Knud Nielsen. *Esbjerg:* Ida Andersen, Ejnar Bach, H. Berner, Oluf Dragsbo, Lars R. Knudsen, Ulla og Leif Mikkelsen, Edith S. Nielsen, Britta Pedersen, Willy Pedersen, Ebbe Salomonsen, Erik Sørensen, Kamma Tarpgaard, Lonnie S. Unnerup. *Føvling:* Boye Andersen, *Grindsted:* Randi M. Stendevad. *Gårde:* K. O. Mikkelsen. *Henne:* Bjarne B. Sandal. *Holsted:* Knud Lunde, Anders Schelde. *Lindknud:* Sv. S. Madsen. *Lønne:* Egon Christensen. *Næs-*

bjerg: A. Tirsgaard. *Oksby:* Hans Th. Jessen. *Oksbøl:* Ejvind Th. Jepsen. *Ribe:* Else A. Andersen, Poul E. Hansen, Jan Magnussen, Steen Salomonsen. *Tjæreborg:* Jens J. Nielsen. *Varde:* Kent Færgemann, Leo Hammer, Ole Mathiasen, Elvin Olsen. *V. Vedsted:* Finn Krageskov. *Ø. Vedsted:* Kirsten Tygesen. *Ølgod:* Poul E. Jørgensen. *Årre:* Thyge K. Nielsen.

Uden for amtet

Emil Hansen, Lyngby.

123

Fra de lokalhistoriske arkivers arbejdsmark i Ribe Amt 1986

Sammenslutningen af lokalhistoriske arkiver i Ribe Amt (RAL)

Vi er nu 42 arkiver i sammenslutningen. Det er en fremgang på et. Siden sidst er Spandet i Ribe Kommune kommet til.

Vi kan næsten heller ikke blive flere. Ribe Amt er et af de amter i landet, der er 100 % dækket af arkiver. Der findes i hver kommune mindst eet arkiv. Nogle vil der nok dukke op i tiden fremover, idet der fortsat vil være egne, som ikke føler sig helt arkivdækket. Vi må glæde os over, at vi har et godt fungerende arkivvæsen her i amtet, og det gælder for samtlige egne. Een ting er vi dog alle enige om, nemlig at vi godt kunne bruge mere arbejdskraft, det være sig lønnet eller ulønnet – det er for så vidt ligegyldigt. De fleste arkiver kunne nok også bruge lidt flere penge til driften. Men jeg føler trods alt, at kommunerne er opmærksomme på arkiverne og påskønner den store frivillige indsats der bliver ydet.

Det gælder også de arkiver, hvor der er ansat lønnet arbejdskraft. Der arbejdes der også i flere timer, end der bliver betalt for.

Det forløbne år har for amtsforeningen været lidt mere roligt end de foregående to år, hvor vi havde foreningskampagnen kørende. Og dog – vi har ikke hvilet på laurbærene, og visse medlemmer af bestyrelsen har været særdeles aktive.

Amtsforeningens kursusvirksomhed har ikke haft det helt store omfang, hvilket har flere årsager: dels havde SLA bebudet at ville lægge årsmødet og de dermed forbundne kursustilbud her i amtet, dels at arkivfolk ville mødes i forbindelse med projektet om indsamling af Indre Missions arkiver. Men som lovet sidste år har vi afholdt en arkivdag. Den blev afviklet i Holsted med 30 deltagere. Jørgen Dieckmann Rasmussen holdt ikke et kort men et langt indlæg, hvor han fik vendt mange relevante spørgsmål. Deltagerne fik endvidere lejlighed til at stifte bekendtskab med Grethe Carlsund Petersen, som er leder af projektet videre og vedtægter. Hun fik i den forbindelse præsenteret projektet. Jeg og andre deltagere mener, at arkivdagen er et arrangement, der skal fortsætte. Om formen skal ændres, således at der bliver mere eller mindre lejlighed for deltagerne at tale sammen uden om programmet, må den nye styrelse tage stilling til.

Nu den 4. april holdes der på opfordring et nyt kursus om landboreformerne. Hvordan det kursus spænder af, må vente til næste års beretning, men jeg kan dog afsløre, at der pr. dato er tilmeldt 50!

Som nævnt lagde SLA sit sidste årsmøde i Esbjerg, hvor man under ideelle forhold kunne afvikle mødet og specielt de mange glimrende kursustilbud, der blev givet. Ribe Amt var denne gang godt repræsenteret – meget bedre end ved årsmødet i Askov i 1982. Det skyldes nok, at dagene virkelig havde noget at byde på i form af kurser.

Som nævnt har vi i 1986 startet en ny indsamlingskampagne, som delvis har tilknytning til 200-års jubilæet for stavnsbåndets ophævelse. Vi blev faktisk bedt om at sætte et projekt igang, da Arbejdsmarkedsnævnet havde haft virkelig gode erfaringer med os under foreningskampagnen. Jeg vil nu ikke kommentere projektet nærmere men henvise til det indlæg, projektlederen skrev i RALNYT 1987:1 og til hendes efterfølgende beretning.

Men dette projekt samt andre mere eller mindre uforudsete ting har gjort, at vor »mursten«, foreningsregistraturen, ikke er blevet færdig. Denne opgave hænger nu udelukkende på vores konsulent Jørgen Dieckmann Rasmussen, som i høj grad er belastet af RAL og de enkelte arkivers aktiviteter. Denne situation er uholdbar i længden, hvorfor vi i 1986 ansøgte amtet om tilskud til oprettelse af en konsulentstilling på halv tid. Ansøgning blev i amtet kædet sammen med de igangværende forhandlinger mellem Ribe Amt og Esbjerg Kommune om centralbibliotekstilskuddet. Dette spørgsmål er man endnu ikke nået til enighed om, hvorfor der ikke foreligger en afgørelse på vor ansøgning.

RAL-NYT har fået nyt udseende, som alle forhåbentlig har lagt mærke til. På forsiden er der et fotografi af broen over Ribe Å med byen i baggrunden. Billedet er taget af Hans O. Kristensen. Jeg ved ikke om han, dengang han tilbød billedet, havde tænkt nærmere over motivet, ud over at det er et godt billede og viser en meget gammel by. Men jeg synes, at billedet siger mere. Ribe er jo landets ældste by, og broen kan symbolisere vort virke: »at bygge bro mel-

lem fortid og nutid«. Hans O. Kristensen har virkelig fortjent den udsatte præmie.

Også indholdet er her på det sidste blevet noget anderledes. Mine triste referater er blevet afløst af bidrag fra medlemmerne. Jeg hilser denne udvikling med glæde. Den har været ønsket i mange år, og bladet kan endnu bedre opfylde sin funktion. Der har været ønsker fremme om, at bladet skulle være talerør for alle historiske sammenslutninger her i amtet. Men den opgave må vi nok vente med, til vi får ansat en konsulent. Jeg vil dog gerne opfordre forsamlingen til at slutte op om bladet og fortsætte med at sende bidrag ind. Det gør arbejdet betydeligt lettere for redaktøren, men også bladet mere interessant.

Som nævnt i indledningen, kører der i øjeblikket et projekt med indsamling af arkivalier fra Indre Missions Samfund og alle dens forskellige tilknyttede foreninger, organisationer, skoler m.v. Projektet er sat i gang i anledning af 125 året for foreningens stiftelse, og hovedbestyrelsen, hvis hovedkvarter ligger i Fredericia, har opfordret de enkelte, lokale samfund til at komme frem med deres arkivalier med henblik på at få dem registreret og overdraget til de enkelte lokalhistoriske arkiver. En hel ny og positiv udvikling for den slags indsamlinger.

Kampagnen, der er landsdækkende, er også nået til Ribe Amt. Som optakt hertil indkaldte projektleder Jytte Skaaning til et møde i Holsted, hvor hun fortalte om baggrunden, og hvad det var, man ønskede at få fat i. En række arkiver var repræsenteret ved dette og de senere møder, som blev holdt i de enkelte kredse og med deltagelse også fra de enkelte samfund. Der blev således holdt møde i Jerne for Esbjerg, Ribe og Bramming kredsene, i Hejnsvig for Grindsted-kredsen, og i Varde for kredsen deromkring. Her blev de enkelte samfund opfordret til at lade deres arkivalier registrere og til at få dem opbevaret betryggende.

Det er så de lokalhistoriske arkivers opgave at følge sagerne op. Men det er lidt vanskeligt. Jeg har indtryk af, at samfundene ikke ved, hvor materialet er, hvis de har noget, for ikke alle steder har man skrevet noget ned.

På SLA-fronten er der sket det, at det nedsatte vedtægtsudvalg er ved at lægge sidste hånd på værket med hensyn til de nye standardvedtægter, som bl.a. slår nogle ganske bestemte ting fast vedr. de lokalhistoriske arkiver og deres arbejde, f.eks.

- at de indsamlede materialer er offentligt eje
- at arkiverne skal være offentligt tilgængelige efter bestemte regler

- om hvad der skal indsamles
- om ansættelse/udpegning af en ansvarlig leder

Disse vedtægter skal styrke arkivernes troværdighed såvel overfor borgere og brugere som overfor det statslige arkivvæsen. Vedtægterne, som skal godkendes af RAL og SLA, er en optagelsesbetingelse for nye arkiver i disse sammenslutninger. Nu er det ikke sådan, at RAL og SLA smider nuværende medlemmer ud, fordi de ikke har vedtaget disse nye vedtægter. Men jeg vil opfordre de enkelte arkiver til alvorligt at overveje, om deres vedtægter ikke bør tages op til revision - ikke for RALs skyld, men for deres egen.

I øvrigt vil jeg fremhæve, at denne henstilling om ajourføring af vedtægterne ikke skal betragtes som en utidig indblanding fra SLAs eller RALs side men som en håndsækning fra disse sammenslutninger.

Samtidig foreligger der også et forslag til en arbejdsbeskrivelse for arkivlederen. Også et stykke værktøj, som de enkelte bestyrelser kan arbejde videre på, tilmed et nyttigt værktøj, der fastslår ansvar, pligter og rettigheder, bl.a. pligten for arkivlederen til at dygtiggøre sig. SLA har i den forbindelse arbejdet med en ny kursusmodel, hvorefter der etableres nogle grundkurser, som arkivlederen har pligt til at gennemgå, samt en række overbygningskurser. Grundkurserne er startet. De er bygget op af moduler af otte dage. Specielt vi ufaglærte arkivfolk må gøre en ekstra indsats, ikke alene for at kunne hævde os over for de mere studerede men også og ikke mindst over for det statslige arkivvæsen.

Sker der noget særligt på egnen i arkivmæssig henseende eller skrives der i dags- og ugepressen om arkivet, så send en meddelelse eller et udklip til Lokalhistorisk Journal, som har adressen Hyldebjerg, 4330 Hvalsø. Journalen har nemlig afbestilt deres udklipservice, som blev for dyr. Til erstatning herfor ønsker man at få oplysninger direkte fra de enkelte arkiver. Så hvis arkivfolk ude i landet skal vide, hvad der foregår i Ribe Amt, må de have nogle oplysninger. Om det bliver optaget, garanterer jeg ikke for. Men det er da et forsøg værd. Læs nærmere om det i det sidste nummer af RAL-NYT.

Det er en glæde, når man i aviserne kan se, at det går godt for arkiverne eller at der er forbedringer undervejs, at der gøres noget ved formidlingen i form af udstillinger og udgivelser, men det er ikke særligt sjovt at læse, at arkiverne bekriger hinanden eller taler nedladende eller nedsættende om hinanden.

Jeg har haft den lykke i de år, jeg har siddet i bestyrelsen for RAL, og det vil sige ni år, at arkiverne her i amtet er kommet op at stå. Ikke fordi der er blevet

startet så mange flere, men vi markerer os bedre, og vi er blevet accepteret af befolkningen, og politikerne anerkender vort arbejde. Jeg vil ønske for arkiverne, at denne udvikling vil fortsætte i fremtiden.

*Chr. Carstensen
formand*

De lokalhistoriske arkivers konsulent

Der har i mange år været talt om den voksende interesse for lokalhistorie. I det forgange år føler jeg, at vi for alvor har mærket den ganske kontant. Det fremgår også tydeligt af arkivernes årsberetninger. Det gælder ikke blot med hensyn til afleveringer men også med hensyn til benyttelse af det indsamlede materiale og formidlingen. Foreningskampagnen har utvivlsomt gjort sit til, at de lokalhistoriske arkiver er blevet kendt.

Den øgede aktivitet har uundgåeligt smittet af på konsulentarbejdet. Der har været opgaver nok at tage op, ja til tider har konsulenten været overbelastet, for egentlig er det jo blot en serviceydelse, der er lagt oven i hans almindelige arbejde på Esbjerg Byhistoriske Arkiv. De mange opgaver er da også grunden til, at registraturen fra foreningskampagnen endnu ikke er udkommet. Men den skulle meget gerne kunne sendes i 1987.

De organisatoriske opgaver har været omfattende og tidsrøvende. Bl.a. har arbejdet med forslag til standardvedtægter for de lokalhistoriske arkiver taget megen tid. Også et arkivlovsforslag for de lokalhistoriske arkiver har det været nødvendigt at deltage i udarbejdelsen af: vi skal have medindflydelse på udviklingen og være med til at bestemme, hvor halvoffentlige arkivalier som f.eks. menighedsrådsarkiver, skal opbevares. Det kan lejlighedsvis være svært at sætte præcis adresse på min »arbejdsgiver« i sådanne sager, men målet er en optimal løsning for de lokalhistoriske arkiver.

Der hersker ikke tvivl om, at de lokalhistoriske arkiver er på vej til at markere sig afgørende i det historiske forskningsbillede herhjemme og at materialet i deres samlinger vil blive hovedkilden til en »ny Danmarkshistorie«. I forskerkredse udtrykker man beundring og respekt for den interesse og det engagement, der vises rundt omkring i de lokalhistoriske arkiver. Og man er begyndt at betragte de lokalhistoriske arkiver som interessante samarbejdspartnere. Jeg har netop været til et seminar, hvor der i mange forskningssammenhænge var konkrete bud på projekter, der kan gennemføres i samarbejde med os. Det er smig-

rende – men man må ikke glemme, at vore ressourcer er begrænsede.

For det gælder overalt i de lokalhistoriske arkiver, at man er presset. Det afspejles tydeligt i konsulentens arbejde. En del arkiver har fået nye lokaler, så der er givet råd og vejledning med hensyn til indretning. Manuskripter har været sendt til gennemlæsning og kommentering, ligesom der er givet konkrete råd i forskellige spørgsmål. Det har også været konsulentens opgave at styre projekt vider og vedtægter, dvs. først at skaffe penge til dets gennemførelse og siden at føre tilsyn med det.

Det er mange timer, Esbjerg Byhistoriske Arkiv afgiver til konsulentfunktionen, uden at der ydes nogen form for refusion. Men håndsrekningen til de enkelte arkiver og til arkivernes amtskreds er så vigtig, at den ikke må falde bort – selv om det pt. er arkivet i Esbjerg, der betaler prisen.

På den anden side er situationen uholdbar. Man må håbe, at der snarest bliver mulighed for et amtligt tilskud til en konsulentstilling. De lokalhistoriske arkiver fortjener det.

Jørgen Dieckmann Rasmussen

Projekt vider og vedtægter

Takket være bevillinger fra Arbejdsmarkedsnævnet for Ribe Amt og Ribe Amts beskæftigelsesudvalg blev det den 1. juni 1986 muligt at starte et beskæftigelsesprojekt om landsbyvedtægter i Ribe Amt. Projektet er anbefalet af Historisk Samfund for Ribe Amt og Amtsmuseumsrådet og udføres i samarbejde med Landbohistorisk Selskab.

Projektet har fire medarbejdere, nemlig foruden lederen, cand. phil. Grethe Carlsund Petersen, tre kontormedhjælpere.

Projektets formål er at afsøge Ribe Amt for landsbyvedtægter. Efter en beslutning i den overordnede styringsgruppe er arbejdet foreløbig koncentreret om Skads Herred. 16 nye vider er fremkommet. Endvidere er der fundet en række konflikter, der belyser landsbystyrets organisation og virke. Endelig er der fundet en række kontrakter og aftaler om fælles græsning, tørvegravning, vejforhold m.v., der belyser nye sider af dagliglivets historie.

For indeværende er der som led i den systematiske søgning gennemgået skøde- og panteprotokoller, godsarkiver og nogle tingbøger. Endvidere har en gennemgang af H. K. Kristensens efterladte notater givet et godt udbytte. Relevante oplysninger er noteret ned. For indeværende kendes der nu 48 vider og vedtægter her fra amtet samt omtale af 19. De 48

kendte vider vedrører 41 ejerlav. De kendte vider er plottet ind på et kort.

Viderne kan opdeles i forskellige kategorier, som man vil kunne læse nærmere om i en artikel i *Fra Ribe Amt 1987*. Der er bl.a. landsbyvedtægter i mange forskellige former, købstadsvedtægter, særvedtægter (måske tilføjelser til allerede bestående vedtægter) og der er mellembysvedtægter, der bevæger sig ud over ejerlavsgrensene. Det er nogle gode eksempler, materialet fra Ribe Amt giver.

Det er meget tidligt at skulle komme med nogle konklusioner. Men i korthed kan det siges, at vider og

vedtægter er væsentlige for forståelsen af dagliglivet i Danmark før 1800. De vestjyske vider og vedtægter er meget kontante i deres indhold: de handler om praktiske ting. Tøjrings- og græsningsbestemmelser er væsentlige, ligesom bestemmelser om markfred og hegn afspejler Vestjyllands store kreaturhold. De fynske og sjællandske vider og vedtægter er meget anderledes. Men hvordan skal vider og vedtægter opfattes som kilde: er det lovgivning eller hvad? Det spørgsmål kan ikke besvares, før arbejdet er færdigt.

Grethe Carlslund Petersen
projektleder

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver

Billund kommune

Lokalhistoriske arkiver for Billund Kommune, Billund afdeling.

Billund Centeret, 7190 Billund. Tlf. 05 33 24 72.

Åbningstid: tirsdag 19-21 eller efter aftale med lederen.

Leder: Peter Eklund, Plougslundvej 161, 7190 Billund. Tlf. 05 33 16 70

Arkivet har i 1986 modtaget 42 afleveringer, heraf flere bestående af adskillige enheder. Dette »fald« i afleveringerne i forhold til sidste år skyldes, at vi i år er begyndt at registrere efter SLAs nye håndbog. SLAs nye system er blevet flettet ind i det tidligere SLA-system af 1980, så vi undgår at omregistrere de tidligere afleveringer.

Primo 1986 har arkivet skiftet leder, da Kristian Udbye ønskede at træde tilbage efter otte års arbejde som arkivleder.

Vort udstillingsskab i Billund Centret har kørt med skiftende udstillinger hver måned og har fået mange faste tilskuere. Tilskuere fik »arkivet« også, da det i Billund Sparekasse hele september måned havde en udstilling kørende om Billunds bymidte for 25 år siden.

Vi er i 1986 startet på kopiering af de ca. 500 negativer, som ligger fra tidligere affotograferinger. Dette arbejde ventes tilendebragt i 1987.

Der har været ca. 80 besøgende i arkivet (besøgsprotokol påbegyndt i 1986) tillige med en del skriftlige forespørgsler.

Af nyanskaffelser kan nævnes en kopimaskine, som vi har savnet længe. Endvidere har arkivet fået installeret telefon, så man nu kan ringe i arkivets åbningstid på tlf. 05 33 24 72.

Sogneturen i forbindelse med Billund festuge gik denne gang til Randbøl sogns seværdigheder. Som altid ved sogneture var bussen stuvende fuld.

Vorbasse afdeling

Vorbasse Museum, Kirkegade 3, 6623 Vorbasse. Tlf. 05 33 37 17

Åben hver anden tirsdag aften eller efter aftale med lederen. Desuden er det muligt at besøge arkivet i museets åbningstid.

Leder: Sven Tygesen, Stadionvej 4a, 6623 Vorbasse. Tlf. 05 33 31 39

Arkivet har haft 76 afleveringer i 1986, heraf 1 større personarkiv.

Blåbjerg Kommune

Blåbjerg lokalhistoriske arkiv

Bredgade 80, 6830 Nr. Nebel. Tlf. 05 28 71 18.

Åbningstid: mandag 8.30-11.30 samt efter aftale med lederen

Leder: H. Uhre Schmidt, Brinksvej 1, Kvong, 6800 Varde. Tlf. 05 25 40 72

Blåbjerg lokalhistoriske arkiv har absolut haft et travlt år med 177 indleveringer. I årets løb har der været ca. 120 besøgende. Desuden har arkivet haft en del skriftlige henvendelser. Alle forespørgsler er besvaret og for de flestes vedkommende med positivt resultat. Arkivet har i 1986 fotograferet alle huse og gårde i Nr. Nebel og Lydum sogne samt registreret materialet med alle oplysninger om de forskellige bygninger. Senere vil disse oplysninger blive suppleret ved besøg på Tinglysningskontoret og Landsarkivet. Vi håber ad åre at få alle syv sognes bygninger registrerede på denne måde.

Arkivet går stadig aktivt ind for at uddelegere forskellige opgaver til sogneforeningerne.

Blåvandshuk Kommune

Blåvandshuk lokalhistoriske arkiv

Kirkegade 3, 6840 Oksbøl. Tlf. 05 27 15 48

Åben efter aftale med lederen.

Leder: L. G. Ipsen, Krarupsvej 7, 6840 Oksbøl. Tlf. 05 27 15 89.

Årets begivenhed var overtagelsen af hele ejendommen Kirkegade 3 i Oksbøl, som blev mulig i forbindelse med Turistkontorets udflytning. De forbedrede pladsforhold medførte bl.a., at vi kunne foretage en hensigtsmæssig og overskuelig opstilling af arkivkasserne inden for de forskellige sagsområder og derudover indrette et udstillingslokale, hvor vi løbende arrangerer semipermanente udstillinger, som kan beses indenfor den faste ugentlige åbningstid.

Året igennem har der været en jævn strøm af afleveringer inden for de forskellige sagskategorier: pro-

tokoller af forskellig proveniens, personarkiver, fotos og postkort samt korrespondance og arkivalier fra tidligere tyske flygtninge, herunder bl.a. et komplet sæt undervisningsregulativer for skoleundervisningen i flygtningelejren.

Arkivet har besvaret mange mundtlige og skriftlige forespørgsler i året løb og har bl.a. bidraget med oplysninger til Indre Missions historie, Dansk El-forsynings historie samt med tegninger over kirker i kommunen.

Besøgstallet på arkivet i 1986 har været jævnt. I 1987 skal arkivet afholde udstilling og foredrag på ældrecentret »Poghøj« samt bidrage med et lokalhistorisk islæt på erhvervsudstillingen i marts måned.

Bramming Kommune

Bramming byhistoriske arkiv

El-værket, Pederstræde, 6740 Bramming.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Olaf Bak, Sportsvej 7, 6740 Bramming.

Tlf. 05 17 45 51

I 1986 var der 61 afleveringer til arkivet mod 88 i 1985. Fra arkivet udgik der i alt 39 besvarelser, heraf 16 skriftligt og 23 telefonisk/mundtligt.

Der var i alt 5 besøg, heraf 4 omfattende 6 enkelt-personer samt 1 skoleklasse omfattende 21 elever og 1 lærer.

Udlån: 3 - Deltagelse i diverse møder: 3 - Fremvisninger af arkivets dias: 3.

Darum sognearkiv

Nørrebyvej 12, Darum, 6740 Bramming.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: J. Hedegård Rasmussen, Alsædtægten 12, Darum, 6740 Bramming. Tlf. 05 17 93 30.

Der indgik i 1986 28 afleveringer. Flere større billedsamlinger, hvoraf en del kom udensogns fra, 3 foreningsarkiver og 2 samlinger af skøder og ejendoms-papirer var blandt det indkomne.

Særligt er det værd at nævne, at 6 afleveringer indeholdt nedskrevne erindringer og dagbøger. Disse manuskripter - hvadenten de er af ældre dato, som nu dukker op ved oprydning, eller det er erindringer, der er skrevet nu af ældre medborgere, er meget værdifulde for arkivet, idet de giver mange interessante tidsbilleder. De modtagne manuskripter er jævnt fordelt over åremålet 1850 til 1960.

Årets store begivenhed i Darum sogn blev opførelsen og indvielsen af Darum Fritidscenters Idrætshal. Arkivet har systematisk samlet tekst og billeder vedrø-

rende dette projekt. Dertil kommer, at vi allierede os med en meget dygtig lokal videoamatør, som har dækket begivenhederne. Alt materialet er så blevet redigeret sammen til et meget fint videobånd, som indeholder både direkte optagelser, TV-Syds indslag om emnet samt »fastbilleder« og forklarende tekster, der ved speciel teknik er blevet overført til video. Efter samme princip er der produceret et bånd om høsten og høsttraditioner i Darum sogn. Også ældre småfilmoptagelser kan overføres til video, så der ligger her en meget spændende arkivopgave med at få en aktuel begivenhed dokumenteret og sat ind i en historisk sammenhæng.

Såvel besøg i arkivet som besvarelser af skriftlige og telefoniske henvendelser til arkivet stiger stadig. Arkivets leder har i årets løb vist lysbilleder og fortalt træk af sognets historie for en naboforening, to pensionistklubber, folkeskoleklasser, en seminarieklasser og to spejdertropper.

I eftersommeren 1986 fik arkivet kulturudvalgets tilladelse til at benytte endnu et lokale i skolens tidligere pedellejlighed, så vi nu har endnu bedre mulighed for mere permanente ophængninger af billeder og plancher og udstilling af arkivalier. Vi kan nu byde arkivbesøgende på meget forbedrede pladsforhold. Darum sognearkiv er åbent for publikum efter aftale med arkivlederen. Som tidligere år er der fast åbningstid hver onsdag aften i februar måned fra kl. 19-21.

Gørding Sognearkiv

Plejhjemmet Østergården, Nørremarken, 6690 Gørding

Åbningstid: 1. og 3. mandag i hver måned kl. 19-21 (juli undtaget)

Leder: Nora Olesen, Sdr. Lourupvej 17, 6690 Gørding
Tlf. 05 17 82 50

Arkivet har i 1986 modtaget 40 afleveringer. I løbet af året er der sket en del fraflytninger af mindre ejendomme på landet i vort sogn. I den forbindelse har arkivet modtaget en del materialer, som ellers ville gå tabt.

I januar havde vi vor årlige lokalhistoriske aften på Østergården, hvor Hans G. Poulsen fortalte om Indre Mission og andre folkelige bevægelser i sognet. Jytte Beir fortalte om postvæsenets historie fra trillebør til nu, og Arne Melballe skildrede forretningslivet fra ca. 1920 og til nu. Efter kaffebordet underholdning af Ribe Blæseorkester. Der deltog ca. 170 tilhørere, som fik en interessant og festlig aften.

I marts havde Gørding Skole 75 års jubilæum. Ar-

kivet leverede i første omgang oplysninger til jubilæumsskriftet. Senere lavede vi udstilling på skolen og i arkivet. Arkivets udstilling besøgte af 8 skoleklasser med lærere. Ejler Nielsen viste lysbilleder og Kristine Frøsig havde lavet opgaver til besvarelse i forbindelse med besøget. På selve jubilæumsdagen havde vi flere udenbys gæster. Videobånd blev optaget både på skolen og i hallen.

I april leverede arkivet billedplanche til Lokalhistorisk Forenings generalforsamling, og til Østergårdens høstfest udlånte vi forskellige materialer. Ca. 80 personer foruden skoleklasser besøgte arkivet i det forløbne år.

Avisudklipsbogen passes daglig af Elly Nielsen. Vor samling af kopier af kirkebøger forøges stadig. Ejler Nielsen har i år afsluttet Østergårdens historie, og følger årets gang i by og på land samt foreningsarrangementer med fotoapparatet.

I det forløbne år har vi haft billedudstilling i pengeinstitutterne og på Østergården. Også i år er vi blevet betænkt med pengegaver.

Hunderup sognearkiv

Kærgårdsvej 9, Hunderup, 6740 Bramming.

Åbningstider: I *vinterhalvåret*: Første og anden onsdag fra kl. 19.30-21.30 *Fra primo maj til ultimo september*: Den første onsdag i hver måned fra kl. 19.30-21.30. Eller efter aftale med lederen på tlf. 05 17 33 42.

Leder: Jeppe Smidt, Elmely, Sejstrupvej 17, 6771 Gredstedbro.

Arkivet har haft et roligt år med færre afleveringer end i 1985. De fleste afleveringer har været billeder. Derimod har der været en del forespørgsler samt besøg, især børn har vist interesse for arkivet.

Vejrup sognearkiv

Skolevænget 1, Vejrup, 6740 Bramming.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Hans Andreasen, Grisbækvej 11, Vejrup, 6740 Bramming. Tlf. 05 19 00 63

Tolv har afleveret materiale til Vejrup sognearkiv i 1986. I det afleverede materiale var der også en videofilm.

Nogle af de afleveringer, vi har fået, har været ret omfattende. Og antallet af forespørgsler til arkivet har også i år vist en opadgående tendens.

Vi har haft et møde med arkivleder Olga Pedersen, Glejbjerg, som fortalte om hendes arbejde med bogen om Åstrup sogn. Interessen for en bog om Vejrup sogn er ganske klart til stede, men det kniber mere

med at få nogle til at gå i gang med arbejdet, fordi det er tidskrævende.

Egon Jessen og Hans Sommerlund er indtrådt i arkivudvalget, og her er vi i øjeblikket ved at spekulere på en udstilling og på nye åbningstider.

Vester Nykirke sognearkiv

Hovedvej A 1 nr. 23, Endrup, 6740 Bramming.

Åbningstid: 1. mandag i hver måned kl. 14.30-16.30 samt efter aftale.

Leder: Louise Hansen, Hovedvej A 1 nr. 23, Endrup, 6740 Bramming. Tlf. 05 19 10 37.

Vester Nykirke sognearkivs nye åbningstid den første mandag i hver måned fra kl. 14.30-16.30 har tilsyneladende givet endnu større interesse for arkivet, selvom besøgene ikke har været overvældende endnu. Men vi har dog modtaget flere gode arkivalier, så nu er vi oppe på 193 grupper med flere ting i hver. Blandt andet har vi modtaget beretninger fra ungdomsnævn og foredragsforening og fra »Vestkysten« har vi mange billeder af hændelser i Endrup i årets løb, blandt andet kirkerestaureringen, fra sportsfesten, m.m. Senest har arkivet fået kopi af en lægsrulleprotokol fra 1895-1940.

Lokalhistorisk forening, Bramming, havde i efteråret arrangeret en dejlig tur til de historiske steder her i Vester Nykirke. Vi besøgte Vester Nykirke Kirke og Raunsøgård, hvor ejeren fortalte om gårdens fortid både som præstegård og som fattiggård. Derefter gik turen til Endrupholm, hvor vi drak den medbragte kaffe i Riddersalen. Det var en meget interessant tur at deltage i her på de kendte egne.

Kirkebøgerne, som arkivet købte kopier af sidste år, er nu ordnet i 7 bind, så de er let overskuelige.

Brørup Kommune

Historisk Arkiv for Brørup og Omegn

Biblioteket, Stadionvej 6, 6650 Brørup.

Åbningstid: torsdag kl. 15-17 eller efter aftale.

Leder: Holger Nielsen, Paxvej 45, 6650 Brørup. Tlf. 05 38 22 15

Arkivet har som tidligere år modtaget meget materiale. Der kan nævnes arkivalier, fotos og en afhandling fra den nu nedlagte forretning »A/S V. Schmidt«. Endvidere et stort arkiv fra »Hulvadgård«, mange årgange af årsskrifter fra Ladelund Landbrugsskole og Højskolebladet. 34 årgange af Brørup Kirkeblad og 36 årgange af Naturfredningsforeningens årsskrift. 125 stk. fotos fra dagbladet »Vestkysten«, og et stort

antal forhandlingsprotokoller og kassebøger fra lokale foreninger.

Ved Lindknud Borgerforenings generalforsamling i februar medvirkede arkivet med en udstilling af fotos og arkivalier. Fra de deltagende borgerforeningsmedlemmer blev der afleveret et større antal fotos, som arkivet modtog til affotografering. En udmærket måde at få samlet billedmateriale på.

Den 2. april afholdtes der generalforsamling. Det var på arkivets 15-års stiftelsesdag. Ved bestyrelsesvalget nyalgtes Laurits Clausen, Gjerndrup, i stedet for Chr. Esbjerg, der ønskede at træde tilbage. Efter generalforsamlingen talte fhv. viceamtsborgmester A. Chr. Andersen, Grindsted, om emnet »Træer – og hvad træer kan bruges til«. Den 28. juni foretog arkivet en ekskursion til Gram Museum.

Besøget på museet var meget interessant, og efter besøget der kørte man til kirketomten »Sct. Thøgers Kirke«, der menes at være nedbrudt i 14-15 hundredeårene. Derefter gik turen gennem Stensbæk Plantage og heden ved Harreby. Under hjemturen besøgte en del af deltagerne Folding Præstegård, der er under opførelse.

Den 6. september foretog arkivet en udflugt til Martin Petersens landbrugsmuseum i Gesten og dernæst videre til Gesten Kirke.

Søndag den 21. september foretog arkivet – i samarbejde med Grænseforeningen – en udflugt til Sønderborg og Sydslesvig. Man startede med bus kl. 8.30. Turens første mål var Museet på Sønderborg Slot, der blev grundigt gennemgået af de ca. 35 deltagere. Edith Uttentahl fra Bække var en fortrinlig guide, og da besøget på slottet ved 12-tiden var overstået, sørgede hun for at alle deltagerne kom med båden »Westerland« til vort næste mål, byen Kappel ved Slien. Vi nød sejlturen ned langs Kegnæs, ud i Østersøen og den smukke indsejling i Slien. I Kappel besøgte vi kirken, hvor Uttentahl gav en fremragende orientering. Kirken er meget pompøs, når man tager i betragtning, at Kappel kun er en lille by. Vi fortsatte med bus til Arnæs, der er mindre end Kappel, ca. 6-700 indbyggere. Dens hovedgade er meget smuk, alle husene med gavlen til gaden efter hollandsk mønster, minder meget om Møgeltonder. Fra Arnæs fortsatte vi til Jaruplund, men gjorde en afstikker til Harald Blåtands dåbssten ved Helligbækken. I Jaruplund besøgte vi den danske skole, som vi fik forevist af skoleinspektøren og lærerne. Her sørgede Edith for aftensmaden, der var medbragt fra Bække.

Efter indbydelse af museumsforeningen deltog arkivet den 7. november i et besøg på museumsforenin-

gens udstilling på Askov højskole. »Askov fra Istid til Nutid«. Museumsinspektør Sv. Aa. Knudsen gav her en interessant orientering om udstillingen.

Den 28. november afholdtes der møde i biblioteksalen, hvor pastor Frandsen, Askov, talte og viste lysbilleder om billedhuggeren Hansen Jacobsens liv og virke. Det var også en god aften, og med den sluttede vi 1986.

Esbjerg Kommune

Esbjerg byhistoriske arkiv

Teglværksgade 1 B, 6700 Esbjerg. Tlf. 05 13 12 23
Åbningstid: mandag-fredag 10-16, torsdag 10-18.

Leder: Jørgen Dieckmann Rasmussen.

1986 blev et travlt år, som også de foregående år har været det. Men forandringer spores: arkivgæsterne arbejder i stigende grad med forskningsopgaver af forskellig art, hvilket indebærer længerevarende besøg. Trængslen om læsesalpladser er visse dage stor. En anden glædelig udvikling er et øget samarbejde med skolerne. For nogle år siden igangsatte daværende skolekonsulent i historie, Frank Lauridsen, i samarbejde med arkivet udviklingen af et lokalhistorisk undervisningsmateriale. For hele kommunen blev der udarbejdet et 2-bind stort materialesæt bestående af kopier af kirkebøger, folketællingslister, kort, m.m. Materialet findes komplet på Skolebibliotekskontoret og på Byhistorisk Arkiv, mens hver enkelt skole har fået kopier af materialet vedrørende skolens geografiske dækningsområde.

Materialet har imidlertid ikke rigtigt fundet anvendelse endnu, hvorfor den nye skolekonsulent i historie, Jens Futtrup, i samarbejde med arkivet har gennemført en introduktions gennemgang i forbindelse med besøg i Byhistorisk Arkiv. Disse arrangementer har været rene tilløbsstykke og har gjort sit til at få lokalhistorie inddraget i undervisningen. Og altså et øget besøg af skoleklasser i arkivet.

Arkivets anvendelse i undervisningssammenhæng er vigtig. Men arkivets nuværende lokaler er ikke velegnede til klassebesøg i større omfang. Derfor er det også heldigt, at de mange års tale om arkivets flytning til større og bedre lokaler endelig synes at blive en realitet.

En behagelig afvekslende men også forpligtende arbejdsopgave i 1986 har været udarbejdelsen af flytteprojektet. Der har været mange bindinger i projektet men også plads til nye ideer. Behovet for bedre faciliteter er stort og voksende: besøgstallet ligger stabilt omkring 2.600 og antallet af afleveringer er også nor-

maliseret efter foreningskampagnen med 211 afleveringer, heraf 59 forholdsvis store. Nævnes kan bl.a. arkivet fra Bagermestrenes Brødfabrik, Frikkes Autohandel, Esbjerg Realskole, og et sagførerarkiv. Disse firma- og institutionsarkiver er omfattende men væsentlige kilder til byens historie. Ved årets udgang lykkedes det endvidere at erhverve fhv. pressefotograf Knud Rasmussens store negativ- og positivarkiv, der dækker perioden ca. 1952-1984. Netop i det tidsrum har Byhistorisk Arkiv et hul i sin fotosamling, så når der forhåbentligt snart er lavet aftryk af de mange negativer og billederne er arkiveret, vil en væsentlig mangel i billedsamlingen være afhjulpet. Knud Rasmussens billedarkiv er ganske enestående.

Foruden de egentlige afleveringer er fotografier indleveret til affotografering og arkivalier til kopiering.

Arkivets besøgstal har som nævnt stabiliseret sig på 2.600. Også ekspeditionerne til læsesal er på niveau med sidste år, og det samme gælder antallet af besvarede forespørgsler, antal udlån og udlånte enheder og indlånsekspeditioner. For første år er antallet af skriftlige henvendelser opgjort. Der er indgået 1.156 skrivelser og udgået 1.015 skrivelser, hvilket er overraskende store tal. Foredragsvirksomheden viser et fald i forhold til det foregående år, nemlig 32 arrangementer med 1167 deltagere mod 53 arrangementer med 1617 deltagere året før. Faldet skyldes, at arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen i januar 1986 af stadsbibliotekaren fik pålæg om at reducere arkivets medvirken ved aftenarrangementer.

Der viste sig desværre heller ikke i 1986 ressourcer til fornyelse af den skiftende udstilling. Arkivet har hele 1986 vist udstillingen »Esbjerg under besættelsen«, dog med undtagelse af perioden 3.-15. november, hvor arkivet viste Danmarks Biblioteksforenings vandrestilling »På spor af vore aner«, som var velbesøgt. Til det »Historisk søndag«-arrangement, som Historisk Samfund for Ribe Amt afviklede på Esbjerg Havn den 7. september, bidrog Byhistorisk Arkiv med en mindre udstilling på den gamle toldbod. Endvidere bidrog arkivet til Esbjerg Byfonds 10-års jubilæumsudstilling i Esbjerg Kunstpavillon i september-oktober 1986.

En ny formidlingsaktivitet var arkivets første bogudgivelse. Takket være tilskud fra Skads herreds Brandkasses Fond, Clara Hansens Mindelegat og tilskud fra Esbjerg Byråds undervisnings- og kulturudvalg og økonomiudvalg blev det i efteråret muligt at udsende »Fra marsken til prærien. Niels Gørdings erindringer«. Bogen, der har en indledning af Jens

Kusk og billedredaktion ved Jørgen Dieckmann Rasmussen, har solgt godt.

Til ARKIV 1986:2 skrev Jørgen Dieckmann Rasmussen en artikel om indsamlingen af de folkelige bevægelsers arkivalier. Endvidere bidrog han med et afsnit til Sædding Borgerforenings 50 års jubilæumskrift »Sædding gennem 1000 år«. Sammen med seminarielektor Verner Bruhn udarbejdede han et festskrift for Esbjerg Handelsstandsforenings 100-års jubilæum. Til Gjesing Bladet 4. årg. 1986:10 leverede han et indlæg om »Ungdom og historie«. Endvidere har Jørgen Dieckmann Rasmussen redigeret Fortid og Nutid, der udgives af Dansk historisk Fællesforening.

Også i 1986 har Byhistorisk Arkiv virket som konsulent for de lokalhistoriske arkiver i Ribe Amt. Der kan foran læses om aktiviteten. Her skal blot gentages, at det er en nødvendig opgave at løse men den er samtidig meget tidskrævende. Da der fortsat ikke ydes nogen form for godtgørelse, er der tale om en betydelig afgivelse af arbejdstid. Denne situation er uholdbar, så man må håbe, at en refusionsordning som ansøgt snart kan komme i stand.

En anden opgave, Byhistorisk Arkiv var involveret i i 1986, var indgåelsen af en samarbejdsaftale mellem Esbjerg Kommune og daværende rektor ved Esbjerg Seminarium, Palle Schmidt, om oprettelse af den selvejende institution, Historisk Samling fra Besættelsestiden 1940-45. En samarbejdsaftale blev underskrevet den 16. maj 1986.

Repræsentation i udvalg m.m. har ikke forandret sig synderligt i 1986. Jørgen Dieckmann Rasmussen har været medlem af Dansk historisk Fællesforening, suppleant til Sammenslutningen af lokalhistoriske arkivers styrelse og medlem af bestyrelsen for Ribe Amts Lokalhistoriske Arkiver. Endvidere har han repræsenteret Esbjerg Museum og Byhistorisk Arkiv i Esbjerg Byfonds bestyrelse.

Endvidere er Jørgen Dieckmann Rasmussen formand for Sydvestjysk Egns- og Slægtshistoriske Forening samt medlem af Udvalget til udgivelse af Esbjerg Årbog.

I underudvalg under Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver har Jørgen Dieckmann Rasmussen været formand for foreningskampagnekoordinationsudvalget, formand for et udvalg til udarbejdelse af standardvedtægter for lokalhistoriske arkiver, medlem af et udvalg til udarbejdelse af tilgængelighedsregler i lokalhistoriske arkiver, medlem af sammenslutningens EDB-udvalg og af udvalget til overvejelse af et eventuelt arkivlovs-initiativ. Han var også medlem af den arbejdsgruppe, der planlagde SLAs årsmøde på Es-

bjerg Højskole i september 1986.

Endvidere har han været Ribe Amts Lokalhistoriske Arkivers repræsentant i Amtsmuseumsrådet for Ribe Amt og medlem af museernes »Nyere tid«-gruppe. Endvidere har han repræsenteret Ribe Amts Lokalhistoriske Arkiver i Voksenpædagogisk Center for Ribe Amt.

Lokalt har arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen været medlem af arbejdsgruppen bag »kulturværksted 1988«, ligesom han har været medlem af den af borgmester A. K. Nielsen nedsatte arbejdsgruppe til planlægning af en ny Esbjerg film.

Med hensyn til uddannelse har Jørgen Dieckmann Rasmussen deltaget i SLAs specialkursus »Formidling på tryk« i Hornstrup-centret d. 14.-16. februar samt »Kort og godt om kort« på Liselund d. 7.-9. november. Arkivar Nete With Fogstrup deltog i et kursus om bog- og papirkonservering, som Konserveringsanstalten for Ribe og Ringkøbing Amter afholdt i Ølgod d. 14. januar. Kommuneassistent Anette Esbjerg Rydahl deltog i kurset i udstillingsteknik ved SLAs årsmøde i Esbjerg den 19.-21. september.

Byhistorisk Arkiv har været repræsenteret på følgende møder, konferencer m.m.: Faglig orientering på Landsarkivet i Viborg d. 11. juni ved Nete With Fogstrup og Jørgen Dieckmann Rasmussen, Dansk Komite for Byhistories konference om byhistorie i Kalundborg d. 22.-23. august ved Jørgen Dieckmann Rasmussen, Dansk historisk Fællesforenings årsmøde d. 27.-30. august i Fredericia ved Jørgen Dieckmann Rasmussen, Arkivforeningens møde om »Status og perspektiver for kommunal journalisering og kassation« d. 9. september i København ved Jørgen Dieckmann Rasmussen.

I SLAs årsmøde på Esbjerg Højskole d. 19.-21. september deltog arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen, arkivar Nete With Fogstrup, kommuneassistent Anette Esbjerg Rydahl, fotograf Brian Kristensen og EFG-lærling Torben Elliot Meyer. Med undtagelse af Anette Esbjerg Rydahl, der fulgte kurset i udstillingsteknik, medvirkede de øvrige Esbjerg-folk som instruktører.

Fotograf Brian Kristensen deltog ved Fotokina-udstillingen i Köln den 5.-9. september.

Byhistorisk Arkiv var vært for mødet i den såkaldte kommunearkivgruppe inden for de lokalhistoriske arkiver d. 19. september. Mødet havde 23 deltagere.

For Esbjerg Folkeuniversitet har arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen haft følgende kursustilbud: i foråret et fortsat universitetskursus i 1800-tallets lokalsamfunds historie og et fortsat grundkursus i arbejdet med lokalhistorien. I efteråret påbegyndtes et uni-

versitetskursus i dansk lokaladministrations historie og et grundkursus i lokalhistorie og arkiver.

Vester Nebel sognearkiv

Vester Nebel skole, 6715 Esbjerg N.

Åbningstid: onsdag kl. 9-11 og efter aftale.

Leder: Morten Harborg, Landsbytoften 7, V. Nebel, 6715 Esbjerg N. Tlf. 05 16 90 89

Året har været ret stille med ikke så mange afleveringer. Jeg har fortsat et arbejde, jeg tog fat på lige efter arkivets start, nemlig at følge med i dagspressen og indsamle udklip fra sognet, som jeg mener kan have interesse engang i tiden fremover. Jeg har samlet det hele i to mapper, en med personer og en med almene. Da det efterhånden fylder ret meget, er jeg gået i gang med at inddele det årgangsvist i mindre mapper. Det bliver derved mere overskueligt.

I årets løb har den største investering her været indbindingen af fotokopier af kirkebøgerne for Brøndum og Vester Nebel sogne. Vi har nu i arkivet kirkebøgerne i fotokopi fra 1721 til 1814. For Vester Nebel sogn alene fra 1814 til 1848. Det er en god ting at have dem samlede og indbundne.

Fanø Kommune

Lokalhistorisk arkiv for Nordby Sogn, Fanø

Hovedgaden 21, Nordby, 6720 Fanø.

Leder: Marius Sørensen, Hovedgaden 21, Nordby, 6720 Fanø. Tlf. 05 16 21 19.

Lokalhistorisk arkiv for Nordby sogn har i 1986 afviklet sine aktiviteter og overgivet samlingerne til sognearkivet i Nordby.

Sognearkiverne på Fanø

Sognearkivet, Nordby

Åbningstid: tirsdag 10-12 samt efter aftale med lederen.

Leder: Børge E. Hansen, Bavnebjerg 17, Nordby, 6720 Fanø. Tlf. 05 16 23 25.

Nordbyarkivet har i årets løb modtaget 47 afleveringer, som for manges vedkommende har omfattet flere arkivalier. Ud over skudmålsbøger, hjemstedsbeviser, billeder o.l. er der grund til at nævne følgende: Fotokopi af Fanø Venstreforenings forhandlingsprotokol 1903-82. Supplerende og afsluttende arkivalier fra Dansk Kvindesamfunds Fanø-afdeling, hvor vi i forvejen havde det meste af arkivet. Forhandlingsprotokollen fra 1921-42 fra Fanøforeningen i København (der har altid hersket og hersker endnu en meget stærk

tilknytning til øen og slægten). Diverse papirer angående Meldbjerg plantage fra 1850-1977. Diverse artikler m.m. i anledning af kirkens 200 års jubilæum. Arkivet har modtaget den første videokassette. Endvidere har vi ladet lave en afskrift af Riberhus amtsjordebogsregnskab fra 1695-1725, en værdifuld anskaffelse. Fra fhv. borgmester Marius Sørensens lokalhistoriske arkiv har vi i årets løb modtaget diverse boksifter, skøder, fæstebreve, auktionspapirer m.m. og kopi af hartkornskassens fæsteprotokol samt love for Nordby sogns hartkornskasse 1888, alt spændende fra 1743-1946. Bidrag, som vi i arkivet er meget taknemmelige for.

Biblioteket har sammen med museet og arkivet lavet en lille udstilling om søkort o.l.

Arkivet har kunnet bidrage med illustrationsmateriale til Nordbyregistranten (et flot værk om bevaringsværdige huse i Nordby).

Perlen i afleveringerne er måske nok et billede af mandskabet på en af de 8 kanonjoller, der fra 1861 til 1864 lå i krigsberedskab på Fanø. Det er mandskabet på »Snoghøj«. Arkivet modtager stadig gårdhistorier fra Hanne og Villy Nielsen, Rødekro, der udfører et storartet arbejde om Rindby.

Der har været 118 besøg. De fleste med slægtsforskning for øje. Desuden har en enkelt skoleklasse og nogle elevgrupper søgt oplysninger, ligesom arkivet har leveret stof til en klasse.

Sognearkivet, Sønderho

Åbningstid: Mandag kl. 19-20, samt efter aftale med lederen.

Leder: Jørgen Lind, Møllegaarden, Sønderho, 6720 Fanø. Tlf. 05 16 41 14.

Sønderho-arkivet har i 1986 modtaget mange mindre og enkelte store afleveringer.

De mindre omfatter breve, dokumenter, fotos m.m., afleveret dels som originalpapirer, dels til låns for kopiering, men alle er de brikker, der udfylder huller i det store »puslespil«.

Af de større afleveringer bør nævnes mere end 200 dokumenter (i fotokopi) vedr. auktionen over krongodset under Riberhus 1741, diverse protokoller, regnskabsbøger m.v. fra S. M. Kromanns Fabrikker i Sønderho og endelig – som langt den største – hele arkivet fra en af Sønderhos største sejlskibsredere omfattende 12 rederier/skibe og meget, meget mere.

Dertil har arkivet selv anskaffet kopier fra arkivalier i Landsarkivet i Viborg samt forskellige bøger.

Afleveringerne er sammen med tidligere års af så stort et omfang, at arkivets fysiske rammer nu er ved

at være udfyldte. Antallet af besøgende og forespørgsler i 1986 steg lidt i forhold til tidligere år, men at der stadig kun har været åbent en gang månedligt virker naturligvis begrænsende. Fra foråret 1987 vil åbnings-tiden derfor blive fire-doblet, sådan at der holdes åbent hver mandag aften.

Grindsted Kommune

Lokalhistorisk arkiv, Grindsted bibliotek

Tinghusgade 16, 7200 Grindsted. Tlf. 05 32 09 00.

Åbningstid: Læsestuen: Mandag, onsdag og torsdag kl. 14.00-19.30. Tirsdag kl. 10.00-19.30, fredag kl. 10.00-17.00 og lørdag kl. 9.00-12.00 (bibliotekets åbningstid.) Arkivet: Mandag-fredag kl. 14.00-17.00 eller efter nærmere aftale med lederen.

På læsestuen findes der bl.a. kirkebogskopier indtil 1891 og folketællinger indtil 1906. Slægtsbøger, håndbøger for lokalhistorikere og registraturer over arkivets indhold.

Leder: Overbibliotekar Hans E. Eriksen.

Tlf. 05 32 06 04.

Indledningsvis skal det bemærkes, at arkivet også i 1986 var nødsaget til at køre med lavt blus på grund af nedskæringer. Men det lysner – fra 1. januar 1987 er der ansat en kontorassistent på 15 timer ugentlig.

I årets løb er der indkommet en del værdifuldt materiale, som nu er ved at blive registreret og ordnet. Specielt må nævnes et udmærket samarbejde med projektet »Indre missions historie«, som skabte mange nye kontakter. Ganske vist blev en overvejende del af det opsporede materiale registreret ude, men det har også vist sig at være formålstjenligt.

Fotokopisamlingen er i årets løb udvidet yderligere med kirkebøger indtil 1891 for hele Slaugus herred, Sdr. Omme og Filskov i Nørvang herred og Stenderup i Øster Horne herred. Desuden hvad der kunne kopieres af brandforsikringsprotokoller m.v. Folketællingslister haves nu på mikrofilm indtil 1906.

Benyttelsen af arkivets materialer er fortsat god både til forskning og til skoleopgaver. Også den daglige udnyttelse i bibliotekets referencevirksomhed er steget og vil ganske givet gøre det endnu mere, når det p.t. uregistrerede materiale er kommet på plads.

I efteråret 1986 afholdtes et folkeuniversitetskursus (8 aftener) over emnet: »Landboreformerne – specielt på heden« ved arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen, Esbjerg. Der var tilmeldt 16 deltagere. Til afslutning var der »offentlig« forevisning af stavnsbåndsfilm fra 1938 »Kongen bød –«.

Den 4. marts 1986 holdt R.A.L. generalforsamling på Grindsted Bibliotek. De på grund af islag ret få fremmødte deltagere havde lejlighed til at stifte bekendskab med Grindsteds lokalhistoriske arkiv.

Helle Kommune

Agerbæk lokalhistoriske arkiv

Nygade 2, 6753 Agerbæk.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Thorvald Klit, Parkvej 8, 6753 Agerbæk.

Tlf. 05 19 63 92.

Af afleveringer vedrørende 1986 har vi registreret 25 stk., som dog ikke alle var ret store.

Varde Museums mobile jydepotteudstilling havde vi også glæde af. Ja, Vardefolkene havde virkelig forstået at præsentere en sådan sag. Jydepottefremstillingen var også af megen betydning for vort sogn i gamle dage. Ved læsning af Fåborg sogns kirkebog f.eks. fra 1820-1860 ser man adskillige ægteskaber mellem ungkarl eller gårdmand og pige, god til at forfærdige sorte potter.

Vi har haft forskellige foredrag: Hr. og fru Hundebøl med lysbilleder og foredrag om rejsen til Tanzania. Museumsinspektør Manøe Hansen om Varde Å fra begyndelsen, kilden, og til den når Ho bugt. Der var masser af historier om, hvad den passerede undervejs. Foreningen her havde en meget vellykket sommerudflugt til Høllund Søgård plantage, og med villig forevisning af hr. skovfoged Herskind. Turen fortsatte til Vorbasse museum og arkiv, som begge beundredes. Afslutningen var i Hovborg med besigtigelse af det nye undervisningscenter for landbrugere. Centret ligger ved den gamle historiske kro. Ved kaffebordet fortalte fru Ingrid Skydebjerg inciterende om hendes arbejde, ligesom hun omtalte nogle af hendes faders sange.

Optalte besøgende fra gæstebogen: 149 personer. Forskellige skolebørn har været på besøg, ligesom børn fra en 8. klasse med lærer hørte på en beretning om landbrug ved arkivets formand, fhv. gdr. Erling Olesen.

Først på året etablerede vi os i vort nye lokale. Det ligger i kælderens under biblioteket. Ved et beskedent åbningsarrangement havde vi den glæde at mange »så ind«, ligesom der fulgte mange gode ønsker og sågar blomster og andet med.

Fåborg lokalhistoriske arkiv

Biblioteket, Krosvinget 12, Fåborg, 6818 Årre.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Ane Marie Nielsen, Fåborgvej 18, 6818 Årre.
Tlf. 05 19 50 59.

I 1986 har der været en tilvækst på syv nye numre til arkivet, plus en række indleveringer, som er en forøgelse til tidligere afleveret materiale. Det har været et godt år. Man mærker, at arkivet nu er vel anerkendt. Flere kommer gerne med deres gamle papirer samt søger oplysninger fra f.eks. kirkebøgerne. Af afleveringerne kan nævnes en stor samling materiale fra pastor Gunner Schmidts tid som præst fra 1914-49, samt konfirmandbilleder fra 1914-49. Otte protokoller er afleveret som en forøgelse til allerede afleverede foreningsarkiver.

Fåborg lokalhistoriske forening har afholdt følgende arrangementer. I marts talte lektor Verner Bruhn, Esbjerg, om »Det folkelige foreningsarbejde i Fåborg« navnlig ungdoms- og foredragsforeninger, som det udfolder sig i sognet. I juli var der en udflugt til Høllund Søgård, Gøglermuseet, Egnsmuseet og Lokalhistorisk arkiv i Vorbasse. Bagefter samledes vi på kroen, hvor skoledirektør Thygesen fortalte egns historie fra Vorbasse. I oktober måned var der åbent hus aften med emnet »Præstegården og dens forpagtere fra 1860-1986« ved arkivlederen. Der var lavet en udstilling, og foredraget var ledsaget af billeder. Præstegårdens bygninger skal nu rives ned.

En eftermiddag i november præsenterede Historisk Samfund for Ribe Amt ved lektor Verner Bruhn og cand. mag. Hans Jørgen Larsen, Jes Autrups barne- og ungdomsbilleder »Hyrdedreng og Svend på Valsen«, for indbudte gæster på biblioteket. Helle kommune var vært ved kaffen.

Og Fåborg sogns historie kan stadig sælges.

Grimstrup sognearkiv

Grimstrup bibliotek, Grimstrup, 6818 Årre.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Leo Nissen, Fiskervej 11, Hjortkær, 6818 Årre. Tlf. 05 19 10 54.

I det forløbne år har vi fået 18 afleveringer til arkivet. Det er nogenlunde samme antal som foregående år.

Af aktiviteter iøvrigt har vi haft et vintermøde med Nanna Jensen, Hunderup, som foredragsholder. Den 18. november indkaldte vi i samarbejde med LOF til et orienterende møde om påbegyndelse af studiekreds. Vagn Husted, Bramming, orienterede ud fra egne erfaringer som studiekredsleder om, hvordan arbejdet kunne gribes an. Der var så god tilslutning, at vi vedtog at begynde studiekreds over 10 aftener med emnet: »Grimstrup sogns historie« – herunder læsning af gotisk skrift ved Vagn Husted.

Næsbjerg sognehistoriske arkiv

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Niels Jørgen Poulsen, Villavej 19, Næsbjerg, 6800 Varde. Tlf. 05 26 70 19.

Næsbjerg sognearkiv har som før omtalt fælles bestyrelse med Øse sognearkiv.

Ved årsmødet, der blev afholdt i Nordenskov, havde Johannes Madsen en meget stor og fin velbesøgt udstilling af Nordenskov igennem 100 år med billeder og fortegnelse over skiftende ejere af husene. Desuden har vi haft en velbesøgt aftenudflugt til Varde Museum med aftenkaffe i det gamle bibliotek. Hasse Jørgensen og Ole Faber orienterede om museets drift.

Vi har i år haft 12 afleveringer, bestående af skøder, pantebreve, lysbilleder m.m. Fra skolen har vi modtaget dagbøger, undervisningsplaner, skolekommissionsprotokoller fra 1871 til 1966, i alt 37 stk. foruden 110 ældre skolebøger.

Sidst men ikke mindst har vi nu fået foden under eget bord, et værelse ovenpå biblioteket, som vi har fået pænt fikset op.

Starup sogns lokalhistoriske arkiv

Starup sognebibliotek, 7200 Grindsted.

Åben efter aftale med lederen og bibliotekaren.

Leder: Jens Skov, Vinkelvej 3, 7200 Grindsted.

Tlf. 05 33 70 55.

I det forløbne år har vi foruden en del gamle billeder og konfirmandbilleder, skøder og aftægtskontrakter fået matrikelkort over hele sognet samt fortegnelser over ejerne af samtlige matrikelnumre i året 1983. Desuden er arkivet vedrørende sognepræst Stampes Legat fra 1865 med fortegnelse over legatmodtagere afleveret. Der var ca. 25 kroner årligt til fordeling mellem værdigt trægende.

Af andet afleveret materiale kan nævnes regler for hovearbejde på Nørholm for en Starup gårdmand, en del skøder og kort over skifte af eng- og moseparceller.

Kartoteket over Indre Mission i Starup er vi næsten færdig med.

Øse sognearkiv

Åbningstid: Indtil 31/7 1987, 1. torsdag i hver måned kl. 18.30-20.30 eller efter aftale med lederen. Efter 1/8 1987, 1. tirsdag i hver måned kl. 16.00-18.00 eller efter aftale med lederen.

Leder: Johannes Madsen, Solsortevej 8, Nordenskov, 6800 Varde. Tlf. 05 29 81 59.

I årets løb har vi haft et par arrangementer sammen med Næsbjerg sognearkiv. Ved årsmødet i februar viste vi en større udstilling over emnet »Fra hede til driftig by – Nordenskov gennem 100 år« med plancher og billeder. Arkivlederen ridsede byens historie op og orienterede om udstillingen. Efter kaffebord og generalforsamling fortalte Jens Lauridsen om »Træk fra svundne tider i Halstrup«. Ca. 200 så udstillingen. Vi blev opfordret til at vise udstillingen igen i forbindelse med årsmødet i Historisk Samfund for Ribe amt i Nordenskov i marts.

Sommerarrangementet bestod i en aftentur til Varde Museum. Efter en rundgang under vejledning samledes vi i det gamle bibliotek til kaffebord. Herunder fortalte inspektørerne Ole Faber og Hasse Jørgensen om museet og dets arbejde og om dets tilknytning til vor egn, og begge opfordrede til samarbejde. Vi er glade for denne forbindelse, og vi har allerede trukket på deres ekspertise. Ca. 70 deltog i dette møde.

Af afleveringer i årets løb kan nævnes i flæng: Arkivet fra »Julens glæde«, regnskabsmateriale fra to af byens håndværkere, en del gårdhistorisk materiale, en stor aflevering af billeder fra »Havbjerggård« og en del andre billeder. Vi fik taget billeder af byens huse til brug ved udstillingen samt affotograferet en del lånte gamle billeder. Endvidere er der indlagt udklip fra aviser og blade om begivenheder i sognet. I alt er der indlagt 18 bind, 90 stk. og 158 billeder.

Vi er ikke blevet overrendt af besøgende i arkivet i besøgstiden, tværtimod. Derimod har vi haft en del besøg efter aftale, og der har været henvendelser pr. brev og telefon med ønske om slægts- og andre oplysninger.

For tiden er vi fuldt optaget af at forberede en udstilling om gårdhistorie i Øse sogn til brug ved årsmødet 1988 – jubilæumsåret for bondefrigørelsen. I samme forbindelse kan nævnes, at vi har deltaget i nogle møder angående jubilæumsarrangementer i Helle Kommune.

Lokalhistorisk arkiv for Årre sogn

Toften 2, 6818 Årre.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Aksel Teglgård, Fyrrevænget 16, 6818 Årre.

Tlf. 05 19 22 36.

Skal man måle arkivets virksomhed i antallet af afleveringer, må man konstatere en rolig og konstant tendens uden de store udsving.

Vi har i 1986 modtaget 23 afleveringer, indeholdende 43 akter, 44 billeder (fotos og postkort) samt 3

videobånd. Desuden har vi – efter et besøg på Landsarkivet – derfra rekvireret 70 fotokopier af forskellige sager vedrørende skolevæsen (1755), sognebeskrivelser (1768), uddrag af skifteprotokollen (1755-91) samt Instruksion om skolevæsenet (1704). Årre Boldklubs 50-års jubilæum gav anledning til en del afleveringer vedrørende klubben og opfordring til arkivet om at skrive en mindre artikel om dens historie.

I forbindelse med udgivelsen af vores sognehistorie i 1982 blev samtlige protokoller fra Andre Mission, K.F.U.M. og K.F.U.K. afleveret i arkivet. Vi har derfor ikke – trods opfordringer – registreret yderligere materiale til Projekt IM's historie.

Den største begivenhed i året har for os været indflytning i et nyt lokale. Fra et lille hjørne i bibliotekarens kontor til et tidligere klasseværelse på skolen (48 m²) er en markant forbedring. Vi kan nu sætte vort eget præg på lokalet og indrette det til dets egentlige formål. Vi forsøger os i vinter med fast åbningstid (samtidig med omsorgsarbejdet) men må notere en begrænset succes. De aftalte besøg passer folk bedst!

Det nye arkivlokale blev præsenteret i forbindelse med vort årsmøde i november. Temaet for mødet var i 1986 »Fattigfolk - som vi møder dem i arkivernes materialer«, og hovedtaleren var Søren Mandø, Øl-god. Lokalt havde vi desuden tre indlæg over samme tema. Der var godt 60 deltagere, iberegnet gæster fra naboarkiverne.

Og nu er vi så i samarbejde med andre foreninger i Helle kommune i gang med at forberede »Stavnsbåndsjubilæet« i 1988.

Vi får således fra tid til anden lov til at føle, at der er brug for arkivet.

Holsted Kommune

Glejbjerg-Aastrup sognearkiv

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Olga Pedersen, Boldingvej 16, 6752 Glejbjerg. Tlf. 05 19 82 80.

I Aastrup sognearkiv var 1986 et roligt år. Vi lider stærkt under pladsmangel men håber, at det ny år vil bringe en løsning på dette. Da arkivlederen stadig i samarbejde med Høgsbro Østergård i Holsted forsøger at nå til bunds i det store materiale fra sognet, som han har samlet gennem mange år, er det svært at opgive et nøjagtigt tal for årets afleveringer. Desuden har lederen efter at have deltaget i forskellige kurser i RALs regi besluttet at omregistrere arkivets samlinger efter de ny regler. Det vil forhåbentlig give os en bedre oversigt over de utallige billeder og lette publikums adgang til vore samlinger.

Til Historisk Samfunds årbog 1986 har arkivleder Olga Pedersen skrevet en artikel om Glejbjerg Elektricitetsværk. I samarbejde med lokalhistoriske arkiv i Holsted, hvor vi de to tidligere år har udgivet en billedbog fra Holsted kommune, har vi i år holdt en pause men venter at vende tilbage med en lignende udgivelse i 1987.

Arkivet bliver jævnt godt besøgt af slægtsforskere og lokalhistorikere samt andre med interesse for vore samlinger.

I slutningen af året har vi hjemkøbt kirkebogskopier fra Landsarkivet i Viborg, så vores kirkebogssamling nu spænder fra 1692 til 1892. Endvidere har vi købt en del brandforskringsarkivalier, som er en udmærket kilde til ejendoms historie- og beskrivelse.

Ved hjælp af en kommunal bevilling er en del af Sørine Andersens negativer ved at blive fremkaldt. Vi forsøger denne gang også at få nogle af dem omsat til dias, så vi kan bruge dem til lysbilledforedrag.

Lokalhistorisk arkiv for Holsted kommune

Vestergade 17, 6670 Holsted. Tlf. 05 39 20 10.

Åbningstid: Onsdag kl. 15.00-18.00, i perioden 1. oktober-1. april tillige tirsdag kl. 19.00-21.00.

Leder: Chr. Carstensen, tlf. privat 05 39 22 59, træffes normalt i arbejdstiden på tlf. 05 39 20 66.

Det forløbne år har været lidt mere roligt end de foregående, hvor foreningskampagnen løb. Der blev registreret 105 afleveringer omfattende godt 1000 akter. Afleveringernes antal er formindsket, men antallet af afleverede akter er det samme, som i det foregående år.

Selvom foreningskampagnen er overstået, kommer der fortsat en del arkivalier ind, både fra kendte og ukendte foreninger. Den mest omfattende af disse har været afleveringen af arkivalier fra Løbners plantage, som udover en mængde regnskabsmateriale fra plantagens første tid også bestod af de originale aftaler om arealkøb i forbindelse med plantagens start og korrespondance m.m., der viser kassererens genvordigheder med at få de årlige 5 kroners afdrag pr. aktie indbetalt.

Holsted Kirke fejrede i 1986 sit 100 års jubilæum. Der blev i den forbindelse udgivet et hæfte om kirkens historie. Det blev arkivets opgave at give en redegørelse om den gamle kirke samt om opførelsen af den nye. For at skaffe et så fyldigt materiale som muligt trak man dels på andre arkiver dels på museumsforeningen for Holsted-Brørup-Vejen, som skaffede tegninger af den gamle kirkes tegninger, der fuldstændig ændrede opfattelsen af den gamle kirkes udseende,

der i Holsted Sogns historie er gengivet som en kirke, opsat af runde marksten, men selvom det var en fattig egn, viser tegningen nu, at stenene dog var nogenlunde tilhuggede. Udover hæftet og en række artikler i det lokale ugeblad arrangerede arkivet på biblioteket en udstilling om kirkens historie.

Arkivet har i årets løb deltaget i 11 arrangementer og har i den forbindelse prøvet at gå nye veje, idet vi efter opfordring fra nogle foreninger har deltaget i nogle udflugter - aftenture - som gik til Hovborg, hvor vores opgave var at fortælle om egnens historie. Hovborgegnen er en meget interessant egn med gammel kro, stuedrift, plantager m.m., hvor der var rig lejlighed til at give publikum en orientering samtidig med at de kunne se tingene på stedet.

Også en anden nyskabelse har vi afprøvet, idet vi ved tre møder har fortalt om erhvervslivet i kommunen, støttet af lysbilleder af de omtalte forretninger, samt ved hjælp af en overheadprojektor at vise samtidige annoncer fra de samme forretninger. Denne kombination har vist sig meget anvendelig i forbindelse med det omhandlede emne.

De afholdte foredrag m.v. har samlet omkring 400 tilhørere, desuden har arkivets besøgstal skønmæssigt ligget omkring 100 personer.

Udover bogen vedrørende Holsted kirke har arkivet leveret materiale til et jubilæumshæfte om Holsted Stationskole. Arkivet har ikke i 1986 haft selvstændige udgivelser.

Ribe Kommune

Jernved sognearkiv.

Jernved andelskasse, Gørdingvej 11, Jernvedlund, 6771 Gredstedbro.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Hans Otto Kristensen, Vestergade 47, 6771 Gredstedbro. Tlf. 05 43 10 80.

Arkivet har i 1986 registreret 10 afleveringer, omfattende 26 enheder bestående af skøder, forhandlingsprotokoller, bøger og breve. Endvidere er der modtaget 25 ca. 50 år gamle negativglasplader med motiver fra Jernved-Gredstedbro området.

Der er afholdt to udstillinger udenfor arkivet - den første afholdtes den 29. og 30. november i Jernved Forsamlingshus i forbindelse med en hobbyudstilling - det andet arrangement var i Gredstedbro sammen med julemessen den 13. og 14. december. Disse to udstillinger havde tilsammen mindst 350 besøgende.

En del forespørgsler er blevet besvaret - og vi har haft besøg af en skoleklasse fra Gredstedbro Skole.

Derudover har gymnasieelever fra Ribe Katedralskole henvendt sig enkeltvis om oplysninger af lokalhistorisk art.

En HF-studerende fra Ribe Statsseminarium har i faget historie skrevet en fin rapport om andels- og brugsbevægelsen i Jernved sogn fra 1866 til 1928, hvortil der hovedsageligt er benyttet lokalt materiale. Vi har fået foræret et eksemplar af rapporten, hvor hun i sin indledning takker Jernved Sognearkiv for bistanden. Vi er glade for rapporten - og for at vort arkiv bliver brugt.

Ribe lokalhistoriske arkiv

Gjørtzvej 3, 6760 Ribe. Tlf. 05 42 17 00.

Åbningstid: Mandag-fredag kl. 10-16 eller efter aftale. Leder: Bibliotekar Susanne Benthien.

1986 har været et af de travleste år for arkivet. Vi har haft 147 henvendelsen, d.v.s. besøg og forespørgsler, telefoniske og skriftlige. Desuden var et aftenskolehold i slægtsforskning på besøg et par aftener.

Vi har kun modtaget 40 afleveringer, hvilket er mindre end i de foregående år. Til gengæld har nogle af afleveringerne været meget store, således fik vi ca. 1.700 pressebilleder fra vores lokale ugeavis foræret fra Varde lokalhistoriske arkiv, og vi fik mange hyldemetre fra kommunens arkiv. Den største aflevering var dog ca. 40.000 glasplader fra to af Ribes tidligere fotografer, A. Lauridsen og C. Nørgaard Nielsen. Pladerne daterer sig fra 1890'erne til 1950'erne, og der er naturligvis en mængde spændende billeder imellem (foruden et utal af babyer på lammeskind). Arkivet fik ansat en langtidslidig til sortering og registrering. Det har været et tidskrævende og besværligt men også morsomt projekt, som dog langtfra er færdigt.

På en af væggene i biblioteket har vi fortsat de løbende udstillinger om bl.a. forskellige foreninger, »Indenfor husmurene« med forskellige interiører, håndværkerliv, bryllupper, og i december måned »Jul i Ribe«. Desuden leverede vi materiale til børnebibliotekets udstilling om »Børn«. Disse udstillinger bliver ivrigt studeret og kommenteret af bibliotekets lånere, selvom de tilsyneladende ikke har medført flere afleveringer til arkivet.

Arkiverne i Ribe kommune har et godt samarbejde, og vi holder halvårlige møder hos hinanden for at diskutere forhold af fælles interesse. Vi har f.eks. taget initiativ til en skrivelse, som Skifteretten udleverer i forbindelse med dødsboer, hvori der gøres opmærksom på de lokalhistoriske arkiver.

Historisk Arkiv i Seem Sogn

Seem-Varming skole, Skallebæk, 6760 Ribe.

Åben i skoletiden eller efter aftale med lederen.

Leder: Søren Mulvad, Seem-Varming skole, 6760 Ribe. Tlf. 05 44 11 77.

I år har der været 12 afleveringer til arkivet. De mormoste er »Sne-kongeinstruks og snekastningspligt«, en protokol, hvori der er optegnet, hvor mange mand hver ejendom er forpligtet at stille i snekastningstilfælde. Der er også kommet diverse forhandlingsprotokoller fra to af sognets fællesfryseanlæg, og endelig er der afleveret en kvitteringsbog fra Seem Kirkegård, hvor der er regnskab over, hvad der er indbetalt til vedligehold af de enkelte gravsteder.

Ifølge traditionen har der været holdt hjemstavnsaften i Høm forsamlingshus med 34 deltagere, hvor der blev fortalt udførligt om »Mordet i Seem præstegård 1723«. Ved samme lejlighed blev der hængt et par nye billeder op i forsamlingshuset med motiver fra svundne tider i Seem sogn.

I efterårsferien blev der aflagt besøg i Matrikeldirektoratets arkiv, hvor der blev bestilt kopier af gamle opmålingskort, som findes der. Da kortene nu er kommet i hus, er det egentlig ubegribeligt, at vi har kunnet klare os i så mange år uden dem. Endelig har arkivlederen samlet sig sammen til at begynde at udarbejde en registrant af arkivets indhold. Da samlingerne er anlagt for over 10 år siden, er det ikke en dag for tidligt at komme i gang med det. Arkivaliemængden er på nippet til at være blevet for uoverskuelig, man fraråder på det bestemteste, at andre arkiver udsætter denne nødvendige registrering. Der resterer mange interessante arbejdstimer med denne opgave. Specielt »krydsrevideringen« af arkivalierne er værdifuld. Det viser sig, at der er uventet stor sammenhæng mellem de nævnte 1600-tals beboere i Seem sogn, - det følger selvfølgelig fremefter.

Ved det regionale arkivmøde i Jernved fortalte en arkivleder fra Vilslev, hvor glad man var for en bestemt fremtrædende bonde fra 1920-40, som havde malet side op og ned, hver gang han havde været referent ved et møde. Det inspirerede mig til at anlægge en dagbog for arkivet her. Det giver en selv en god tilfredsstillelse at se, hvor mange datoer der trods alt er sket noget på i løbet af året, der er gået. Jeg anbefaler ideen!

Arkivets mest presserende problem for øjeblikket er, at den gamle, brugte skrivemaskine nu synes at være slidt helt i laser. Trods gentagne reparationer holder den ikke fastheden i anslaget, det overvejes at søge fondsmidler til anskaffelse af en anden.

Spandet sognearkiv

Spandet skole, Arnumvej 9, Spandet, 6760 Ribe.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Hans Agger, Arnumvej 22, Spandet, 6760 Ribe. Tlf. 04 85 72 40.

Siden arkivets spæde start i 1982 har vi modtaget 55 afleveringer omfattende 220 arkivalier samt 230 billeder, hvoraf mange er skænket til arkivet, de øvrige er lånt til kopiering.

I januar gennemførte vi en indsamlingskampagne af gamle billeder med særlig interesse for skolebilleder. Billederne blev identificeret og forevist for ca. 75 deltagere i februar.

Grundlovsdag foretager vi sognevandring. I 1985 fulgte vi den gamle jernbanelinie gennem sognet og sluttede med banens historie kombineret med fremvisning af billeder. I 1986 fulgte vi vandføringen til »Møledammen« og sluttede i skolen med en plancheudstilling samt »Møllegårdens« historie. Til disse sognevandring har deltagerantallet ligget omkring 70.

Der har i 1986 været tre forespørgsler af slægtshistorisk art.

Fra 1. januar 1987 har skole- og kulturudvalget stillet et lokale til rådighed til arkivarbejde. Indretningen foretages af arkivmedlemmerne.

Vilslev sognearkiv

Kongeådal skole, Kongeådal 17 B, 6771 Gredstedbro.

Åbningstid: Efter aftale med lederen.

Leder: Harry Thomsen, Sønderbyvej 15, Vilslev, 6771 Gredstedbro. Tlf. 05 43 12 59.

Vilslev sognearkiv startede i oktober 1985. I alt er der indtil 31. december 1986 registreret 97 arkivfunds samt 51 billeder. Hertil kommer en del skolebilleder.

Der har i 1986 været 50 afleveringer. Foruden arkivalier som skøder, aftægtskontrakter og lignende har man modtaget en regnskabsbog over smedearbejde i Jedsted Smedie fra 1885-1906, samt en dagbog skrevet af Hans Jørgensen, der var lærer og degn i Vilslev fra 1847 til 1873.

Kirkebøger findes i kopi fra 1829.

Arkivet blev officielt indviet den 19. september 1986 med en udstilling. Der var ca. 90 besøgende. I efteråret har der været et kursus i gotisk skrift med 12 deltagere i aftenskolen regi.

Kongeådal Skoles elever har aflagt besøg i arkivet, ligesom 7. klasses elever medvirkede til udstillingen med tegninger og kort i anledning af 200-året for udskiftningen på Kjærgård og overgangen til selveje i 1786.

Varde Kommune

Alslev sognearkiv

Thueslund, Alslev, 6800 Varde.

Åbningstid: Mandag 19.30-21.30.

Leder: Agnes Jensen, Korshøjvej 9, Alslev, 6800 Varde. Tlf. 05 26 90 97.

I 1986 har vi haft 28 indleveringer, hvoraf kan fremhæves: 1761 klage til kongen fra sognepræsten i Alslev, hr. Abr. Jessen, over herremanden til Visselberg, Sebastian Wøldiche, angående præsterettigheder, fæstere, fæstegårde, ødegårde.

På slægtsforskningens område kan nævnes: 1784-1862. Spangsslægten: skøder, skiftesamling og testamenter, og endelig et gårdarkiv, bispegården i Alslev.

Besøgstallet var 99, hvilket er rekord på et år. Det fordelte sig på enkeltpersoner og smågrupper.

Billum lokalhistoriske arkiv

6852 Billum.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Gunhild Jeppesen, Kirkebyvej 17, 6852 Billum. Tlf. 05 25 82 41.

Arkivet har haft et roligt arbejdsår. Der har været omkring 15 afleveringer, herunder en stor aflevering omfattende skøder, lejekontrakter, attester af forskellig art m.m. fra 1868 til ca. 1920 vedrørende Billum kro.

Af besøg i arkivet kan nævnes skolens 6. klasse.

Arkivet har også haft både skriftlige og personlige henvendelser om oplysninger. Disse er besvaret efter bedste evner og muligheder.

Horne sognearkiv

Åbningstid: l. fredag i hver måned kl. 15-17.

Leder: Hans Pallesen, Porsevej 8, Horne, 6800 Varde. Tlf. 05 26 02 42.

1986 har været et godt år. Der har været 16 afleveringer, hvoraf flere er ret omfattende - protokoller, skøder og billeder.

Arkivet havde en stand ved den årlige torvedag, arrangeret af de forskellige foreninger, forretningsdrivende og handlende i sognet. Der kunne vi glæde os over stor interesse for vor udstilling.

Vi har haft flere henvendelser fra personer, der arbejder med slægtsforskning.

Janderup lokalhistoriske arkiv

Biblioteket, Vesterled 46, 6851 Janderup.

Tlf. 05 25 85 45.

Åbningstid: September-april hver onsdag kl. 19-22.

De øvrige måneder første onsdag i hver måned kl. 19-22 eller efter aftale med lederen.

Leder: Svend Holm, Vesterled 3, 6851 Janderup. Tlf. 05 25 80 12.

1986 har for lokalarkivet været et forholdsvis stille år.

Der er foretaget 162 nyregistreringer og der har været en del forespørgsler vedrørende diverse slægtsforskningsarbejder.

Thorstrup sognearkiv

Thorstrup skole, 6800 Varde.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Kjerstine Kristensen, Nedrevej 16, Yderik, 6800 Varde. Tlf. 05 26 44 43.

Arkivet havde i maj 1986 sin officielle åbning, hvortil vi havde lavet en udstilling om Karlsgårdeværkets historie. Vi havde et udmærket arbejdsgrundlag, da vi havde fået Varde Museums udstillingsmateriale om emnet. Desuden viste vi glimt fra foreningslivet i de sidste 100 år, samt et par gårdes udvikling over en periode på ca. 200 år. Der var mange besøgende ved indvielsen og i de efterfølgende dage, hvor vi havde åbent hus.

Efter denne officielle åbning har vi nu åbent hus en aften om måneden. Datoen annonceres i det lokale sogneblad, og vi har haft udmærket erfaring med den ordning i den forløbne tid, idet der har været besøg hver gang.

Arkivet har haft en halv snes afleveringer fra foreninger og private.

Varde lokalhistoriske arkiv

Rådhuset, Torvet, 6800 Varde. Tlf. 05 22 37 74.

Åbningstid: tirsdag 9-12 samt efter aftale med lederen.

Leder: Rita Christensen, Pramstedvej 29, 6800 Varde. Tlf. 05 22 07 82.

Arkivet har i 1986 modtaget 78 afleveringer, ca. en halvering i forhold til året før, men dette stod jo også i Foreningskampagnens tegn.

Blandt årets tilgang kan nævnes en større aflevering fra Landinspektørgården i Varde indeholdende bl.a. mange matrikelkort fra Varde by og sogne i oplandet, hvorom de lokale arkiver er underrettet.

Endvidere har vi modtaget arkivalier vedrørende Varde Højskolehjem, der netop er fyldt 100 år - bl.a. foreningens første forhandlingsprotokol.

Fra det tidligere Varde landsogn har vi også modtaget flere afleveringer, således at arkivet nu har en ret fyldig samling vedrørende dette område.

Fra F.D.F. og K.F.U.K.-spejderne har vi modtaget såvel film som et stort antal dias vedrørende deres aktiviteter.

Samtidig kan vi berette, at arkivets samling af gamle film – 11 stk. – nu er konverteret til video. Mod en mindre betaling udlåner vi nu disse videofilm, så vi undgår at slide på de gamle film.

I det forløbne år har vi påbegyndt en registrering af hele arkivets fotosamling efter SLA-systemet. Et meget stort arbejde, som først vil blive tilendebragt et godt stykke ind i indeværende år.

Fra den historikergruppe, der arbejder med den nyere Varde bys historié, er der tilgået arkivet mange fotokopier af arkivalier, som beror på de statslige arkiver, og som i høj grad er med til at belyse byens historie.

En medarbejder ved arkivet har i det sidste års tid udarbejdet en række slægtsoversigter vedrørende Varde-borgere på grundlag af de oplysninger, som findes i vore lokale kirkebøger og folketællingslister. Arbejdet er ikke tilendebragt, men foreløbig er der udarbejdet oversigter vedrørende følgende slægter: Blinkenberg – Bloch – Buurgaard – Damsgaard – Debel – Dyhre – Forum – Frøsig – Guldager – Hallum – Haunstrup – Janderup – Kastoft – Kiertzner – Kirnkemann – Knigge – Lyhne – Stuhlmann.

Arkivet har i årets løb haft 120 skriftlige og telefoniske henvendelser. Besøgstallet er stadig stigende. Flere universitetsstuderende har som led i deres studier aflagt gentagne besøg i arkivet. Det er os en glæde, at arkivets samlinger også på denne måde kan komme til nytte.

Ved arkivets årsmøde talte museumsinspektør Hasse N. Jørgensen, Varde, om byens gamle gravminer.

Vejen Kommune

Lokalhistorisk arkiv for Vejen kommune

Østergade 2, 6600 Vejen. Tlf. 05 36 35 99.

Åbningstid: mandag-torsdag kl. 10-16, onsdag yderligere til kl. 17.30.

Leder: J. Wilh. Rasmussen.

I 1986 har arkivet/arkivlederen haft de samme aktiviteter som tidligere år. Udstilling: På opfordring gentoges »Vejen før og nu«, som sammen med læsestuebesøg gav 504 autografer i besøgsprotokollen lige så mange, der ikke fik skrevet. Lysbilleder og film er vist i forskellige foreninger, mest i Vejen. Grupper fra skolerne i byen har set udstillingen og arbejdet med de emner, billederne lagde op til. Mange telefoniske og skriftlige henvendelser er besvaret, og lyd-dias-serien

Aflieferingerne til de lokalhistoriske arkiver bliver større og større. Her 1/4 af det købmandsarkiv, der i 1986 blev afleveret til Vejen Lokalhistoriske arkiv.

»Vejens udvikling« har været udlånt flere gange, ligesom videobåndet »Vejen besat - og befriet« har været udlånt adskillige gange. Indkomstjournalen viser 125 afleveringer, deraf en del ret fyldige (den største fylder ca. 1,5 hyldemeter) incl. lån til affotografering og kopiering.

I lighed med tidligere år hjælper et par ældre borgere med at interviewe andre ældre, der kan huske og vil fortælle. Filmprojektet »Folk og erhverv i Andst sogn« er påbegyndt med fotograf Niels Poulsen, Andst, som (ulønnet) leder og Sparekassen Sydjylland som sponsor sammen med Andst Borgerforening; endvidere vil Store Andst Erhvervsklub tiltræde projektet, der nok vil strække sig over 2-3 år med årlige tilskud fra de nævnte sponsorer.

Af arbejdskraft har arkivet haft langtidsledige på jobpost og haft megen gavn heraf. Arbejdsmæssigt er den største ændring, at arkivlederen, der hidtil var kombi-ansat med 6 ugentlige timer til arkivarbejde, pr. 1. august blev pensioneret og fra samme dato har tegnet kontrakt med kommunen om 10 ugentlige timer, 6 lærertimer \times 1,6. Men den største forandring er dog, at det lykkedes at finde en ordning for anskaffelse af EDB, nemlig IBM-PC, og dermed er hele indkomstjournalen for 1986 på discette - med uanede muligheder for søgning efter emner o.m.m. (uden udskrivning af kartotek-emnekort i lange baner!) på sekunder!

Ølgod Kommune

Ansager lokalhistoriske arkiv

Skolegade 8, 6823 Ansager

Åbningstid: Onsdag kl. 14-16 eller efter aftale.

Leder: Ejvind C. Jensen, Kanalvej 4, 6823 Ansager.

Tlf. 05 29 71 56.

I 1986 har arkivet modtaget 11 afleveringer. Det drejer sig om forhandlingsprotokoller, skøder, pantebreve og skudsmålsbøger.

Arkivet har jo næsten ligget stille i 1986, men det betyder ikke, at medarbejderne har ligget på den lade side. De har arbejdet med renovering og indretning af et nyt lokale, som Ølgod Kommune har stillet til rådighed for arkivet. Dette arbejde blev påbegyndt omkring 1. september, og i december afholdtes der en lille reception for medarbejderne; heri deltog også Ølgods borgmester, kulturudvalgsformanden samt museumsinspektøren ved Ølgod Museum.

I 1987 forventes der en større interesse og opslutning omkring arkivet.

Tistrup-Hodde lokalhistoriske arkiv

Tistrup skole, 6862 Tistrup.

Åben: tirsdag kl. 15-17.

Leder: Børge O. Andersen, Søparken 20, 6862 Tistrup.

Tlf. 05 29 97 82.

Efter at arkivet var flyttet til Ølgod i 1984, vendte det »hjem« igen i januar 1986. Vi er flyttet ind i acceptable lokaler ved Tistrup Skole, hvor vi har forholdsvis gode opbevaringsmuligheder, og hvor der er skabt muligheder for at kunne arbejde mere udadvendt, så interesserede kan få glæde af arkivet. Vi har ved indgangen til 1987 indført faste åbningstider. Der er tirsdag fra kl. 15 til kl. 17.

Der er i 1986 modtaget 49 afleveringer af forskellig art, deraf 34 foreningsarkiver, så vi i alt råder over 90 registrerede foreninger. Desværre har mange af foreningsarkiverne huller i tidsbilledet. Vi har haft slægtshistoriske forespørgsler, og har bl.a. kunnet stille billedmateriale til rådighed for sognebladet »Stavn«. Vi har ikke haft nogle særskilte arrangementer. Vores lokaler er ikke velegnede til afholdelse af f.eks. udstillinger. Biblioteket i Tistrup har heller ikke rammer til at huse en udstilling, men vi har tilbud om udstillingsplads ude i byen, hvis og når vi har noget, vi vil vise frem.

Skovlund sognearkiv

Solbakken 2, 6823 Ansager.

Åben: mandag kl. 19-21 og efter aftale med lederen.

Leder: Kai Knudsen, Ansagervej 20, 6823 Ansager.

Tlf. 05 29 20 70.

Arkivets aktiviteter i 1986 har i udadvendt henseende været ret stille.

De ugentlige åbningstider (mandag fra 19.00-21.00) har været brugt af mange, som dels har opsøgt samlingen for at søge oplysninger om slægt eller hus- og gårdhistorie, eller som har medbragt billeder og andre former for værdifulde arkivalier.

Der er afleveret 9 skøder og tilhørende dokumenter. Der er indkommet yderligere 3 foreningsarkiver, så samlingen nu rummer 62 foreningsarkiver for Skovlund sogn.

Arkivet rummer et komplet register og tilhørende optegnelser for alle 238 huse i Skovlund by. Ligeledes findes der en komplet samling af historisk materiale for samtlige 136 ejendomme på landet i Skovlund sogn. For såvel huse som gårde gælder det, at alt er ført tilbage til dets oprindelse og i næsten alle tilfælde er komplet fortegnelse over ejere eller fæstere i tidens løb med kopi af skøder og fæstebreve m.v.

Arkivet er i sommertiden kun åben efter aftale med arkivlederen. Men erfaringsvis sker der en række henvendelser om at måtte besøge stedet af folk, som er på feriebesøg i deres gamle sogn. Disse besøg afføder ret jævnlig tilgang af »nye« gamle ting og dokumenter, som disse tidligere Skovlundfolk ligger inde med. Besøg på arkivet er således et væsentlig led i arbejdet og det giver en gensidig inspiration for både samling og besøgende og fornyelse i arbejdet.

Ølgod-Strellev lokalhistoriske arkiv

Kulturhuset, Vestergade 5, 6870 Ølgod,

Tlf. 05 24 50 11, lok. 5

Åbningstid: Tirsdag kl. 14.30-17.00

Leder: Nich. Riis, Bakkevej 17, 6870 Ølgod.

Tlf. 05 24 56 51

Antallet af afleveringer i det forløbne år ligger på ca. 40, hvortil skal lægges de regnskaber og andre informationer fra forskellige foreninger og selskaber, som vi efter aftale løbende modtager.

Lige op til årsskiftet har vi modtaget en ret stor aflevering, omhandlende planerne om en privatbane

fra Sdr. Omme over Ølgod til Lunde, et projekt, der aldrig kom længere end på papiret. Følgende sogne var involveret: Omme, Hoven, Ølgod, Strellev, Lyhne, Kvong og Lunde.

Ved Ølgod Museums undersøgelse angående statsmandsbrugene i Krageris ved Ølgod kunne vi hjælpe med oplysninger, ikke mindst i kraft af en af medarbejderne, Tage Olsen. Til gengæld fik vi på arkivet materiale i hænde, som vi måske ellers ikke havde fået.

Arkivet er nært tilknyttet Ølgod museum, og vort beskedne budget indarbejdes i museets. Møder og andre arrangementer i museumsforeningen er derfor at betragte som også arkivet vedkommende.

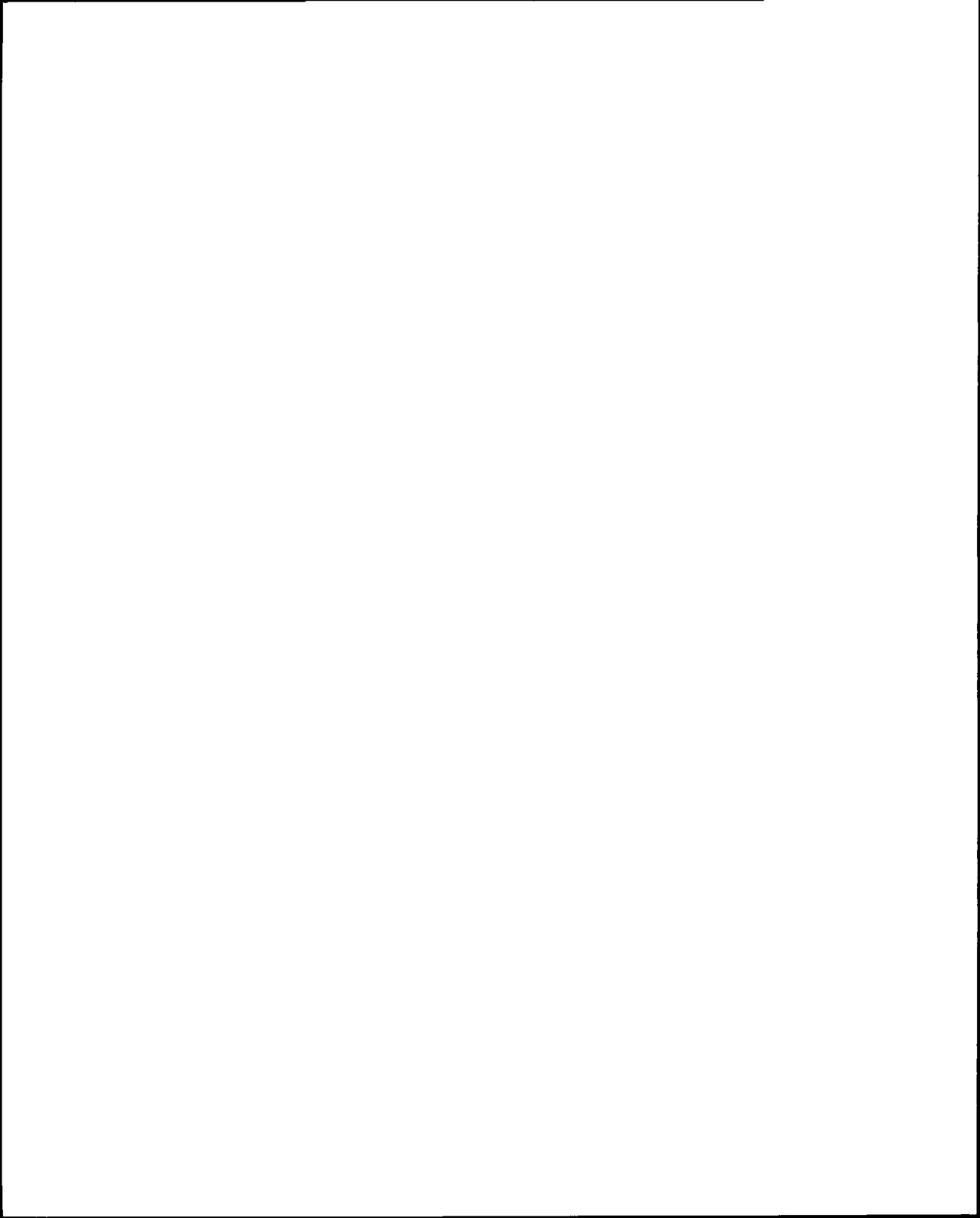
I 1986 begyndte vi med at holde åben en dag om ugen, tirsdag fra kl. 14.30 til kl. 17. Vi er seks medar-

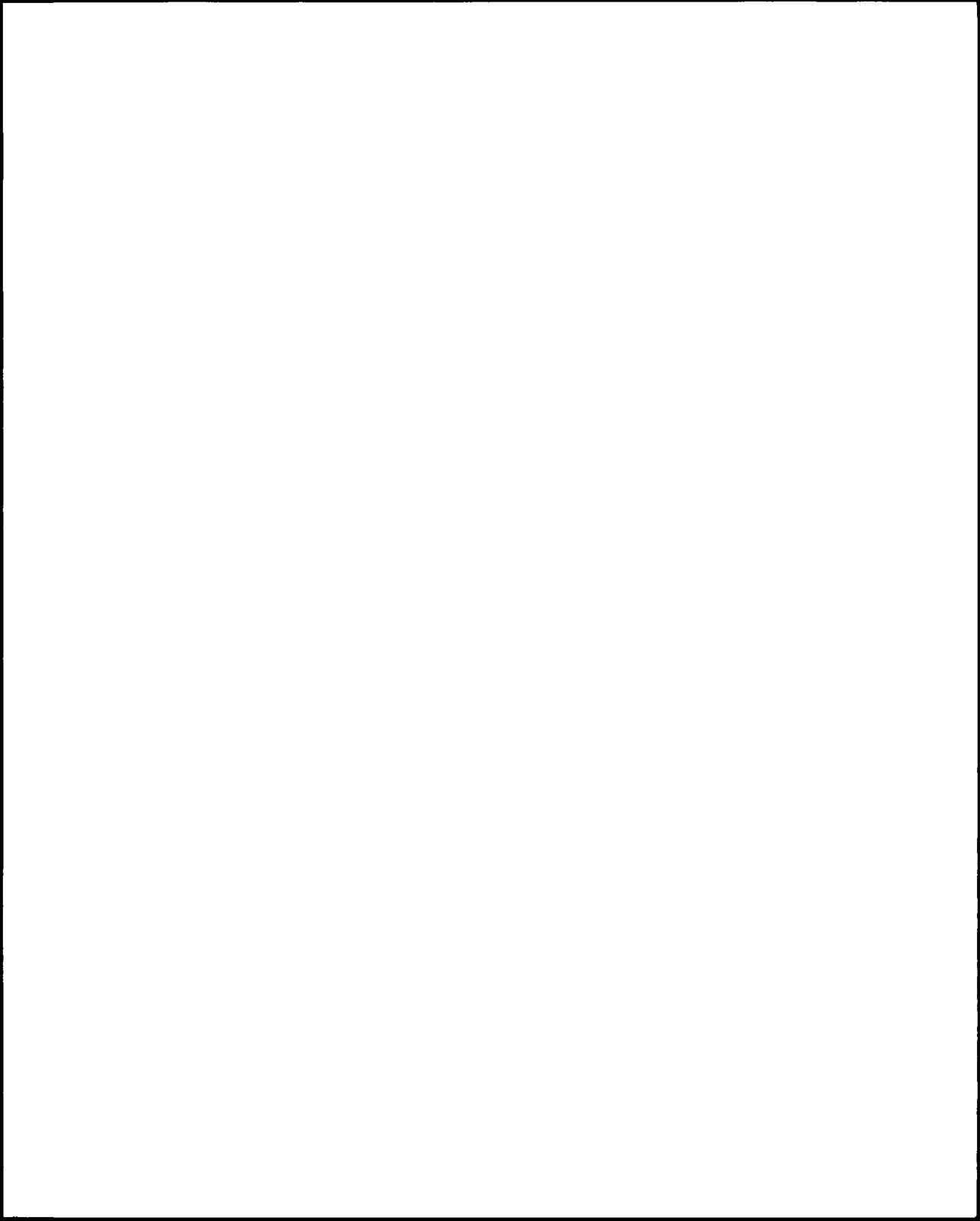
bejdere, der skiftes til at være på arkivet om tirsdagen. Vi har ikke noteret antallet af besøgende, men indtrykket er, at enkelte har bemærket vore annoncering om en ugentlig åbningsdag, andre har, som tidligere, aftalt, hvornår de kom.

To nye medarbejdere er gået i gang med at samle oplysninger om stationsbyens første huse og borgere fra 1875, da banen kom og fremefter.

Fire medarbejdere har deltaget i et eller to kurser angående registrering efter det system, som SLA har anbefalet. Ved fælles hjælp mener vi at have opfattet systemet rigtigt.

Vi har modtaget kopier af kirkebøger m.m. frem til 1891. De er sendt til indbinding og forventes retur i begyndelsen af 1987.

Indhold

Hans Jørgen L. Larsen: Årbogens nye udseende	3
Frode Sørensen: Bønder i Borre 1870-1914 – et tidsbillede fra Aal sogn	5
Kim Tørnsø: Vestjysk folkemagi i 15-1600 tallet	19
Merete Berggild og Jens Jensen: »Nykirkeimesteren« – Jens Mortensen og hans træskærerarbejder i jyske kirker omkring midten af 1600-tallet	31
Ejner Mathiasen: Indre Mission i Vorbasse	49
Jørgen Broch: Robert Storm Petersen og Centralbiblioteket i Esbjerg	63
Grethe Carlslund Petersen: Landsbystyre og fællesskab i det 18. århundrede – belyst gennem vider og vedtægter . . .	84
Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt	112
H.K. Kristensen-prisen 1987	119
Foreningens virksomhed	120
Regnskab for 1986	122
Nye medlemmer	123
Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver	124